

DJECA U CRNOJ GORI

Podaci iz Popisa 2011.

Izdavač:

UNICEF Crna Gora
Vladike Danila 28
20 000 Podgorica,
Crna Gora
E-mail: podgorica@unicef.org
www.unicef.org/montenegro

© Fond Ujedinjenih nacija za djecu
(UNICEF), Avgust 2012.

unicef

DJECA U CRNOJ GORI • Podaci iz Popisa 2011.

DJECA U CRNOJ GORI

Podaci iz Popisa 2011.

DJECA U CRNOJ GORI

PODACI IZ POPISA 2011.

Izveštaj pripremio:

Zavod za statistiku Crne Gore – MONSTAT, Podgorica, Crna Gora

Članovi tima: dr. Božidar Popović, Snežana Remiković, Biljana Sekulović, Dragan Dubak, Nataša Šaranović i Katarina Bigović (prevod).

© Dječiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF)
Avgust, 2012.

Potrebna je dozvola da se reprodukuje bilo koji dio publikacije. Molimo vas, kontaktirajte UNICEF Crna Gora (Vladike Danila 28, 20 000 Podgorica, Crna Gora, Tel: +382 20 224 277; Fax: +382 20 224 278; E-mail: podgorica@unicef.org). Dozvola će biti data besplatno obrazovnim i neprofitnim organizacijama.

Izjave u ovoj publikaciji su gledišta autora i ne odražavaju nužno politiku i gledište UNICEF-a.

Fotografije:

UNICEF Crna Gora/Zoran Jovanović Maccak

UNICEF Crna Gora/Risto Božović

UNICEF Crna Gora/Duško Miljanić

Dizajn i priprema za štampu:

Milovan Kadović

Lektura i korektura:

Sanja Marjanović

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	4
METODOLOGIJA.....	6
DEMOGRAFIJA.....	12
OBRAZOVANJE.....	24
RANI BRAK I MATERINSTVO.....	42
DJEČIJI RAD.....	52
DRŽAVLJANSTVO.....	60
ETNIČKO-KULTUROLOŠKE KARAKTERISTIKE.....	68
DODATAK 1: STATISTIČKE TABELE.....	76

PREDGOVOR

Poštovani čitaoci,

Vlada Crne Gore, MONSTAT i UNICEF dijele posvećenost usmjerenu na unapređenju znanja i razumijevanja situacije u kojoj djeca u Crnoj Gori žive i obezbjeđivanju da se ta znanja koriste prilikom razvijanja akcija na državnom nivou kako bi se postigli bolji rezultati za svu našu djecu.

Publikaciju „Djeca u Crnoj Gori“ daje svoj doprinos unapređenju znanja o djeci sumirajući ključne podatke o životu djece dobijene Popisom stanovništva, domaćinstava i stanova u 2011. godini.

Sigurni smo da će ključni donosioci odluka na državnom i lokalnom nivou u ovoj knjizi naći korisne informacije o problemima sa kojima se naša djeca suočavaju, što će im pomoći da pronađu najdjelotvornija rješenja.

Prema Popisu iz 2011. godine, u Crnoj Gori 5% djece starosti od 6 do 17 godina, tj. njih 5 313, ne ide u školu. 443 djece od 15 do 17 godina je radno aktivno, a od toga je njih 187 zaposleno. 310 djece od 15 do 17 godina je u braku, a od toga je 69% djevojčica.

Ovi i drugi podaci iz publikacije “Djeca u Crnoj Gori” jasno ukazuju da je iskustvo djetinjstva u našoj zemlji raznoliko. Drago nam je što je ono za većinu djece period igre, učenja, druženja u školi i odrastanja u toplom porodičnom okruženju. Međutim, zabrinuti smo što je za neke djetinjstvo prekinuto te ne idu u školu ili se prerano i nepripremljeno suočava se sa izazovima svijeta odraslih poput ranog braka i brige o djeci, zaposlenja i tome slično.

Obaveza je društva da svakom djetetu omogući da se razvije do punog potencijala. Naša je namjera da kroz ovu publikaciju podstaknemo javnu diskusiju zasnovanu na statistički pouzdanim podacima neophodnim za izradu djelotvornih politika. Naš je cilj da doprinesemo promjenama koje će svakom djetetu u Crnoj Gori omogućiti da dostigne svoj potencijal. Kao društvo i pojedinci to dugujemo našoj djeci.

Gordana Radojević,
direktorica Zavoda za
statistiku Crne Gore

Benjamin Perks,
šef predstavništva
UNICEF-a u Crnoj Gori

METODOLOGIJA

U Crnoj Gori, u periodu od 1. do 15. aprila 2011. godine, sproveden je popis stanovništva, domaćinstava i stanova (u daljem tekstu: popis).

Popis je sproveden prema stanju na dan 31. mart 2011. godine u 24:00 časa, što se smatra referentnim momentom popisa. Neposredno po završetku popisa izvršena je kontrola kvaliteta popisa, na reprezentativnom uzorku popisnih krugova, radi ocjenjivanja obuhvata i kvaliteta podataka prikupljenih popisom. Prvi re-

zultati kontrole ukazuju na potpun obuhvat jedinica popisa. Popis se sproveo na tradicionalan način, metodom intervjua, koristeći princip od vrata do vrata. Intervju s ispitanicima obavili su popisivači.

Popis, koji se prema međunarodnim preporukama sprovodi svakih deset godina, proces je prikupljanja, obrade i objavljivanja demografskih, ekonomskih, obrazovnih, migracionih, etničko-kulturoloških i socijalnih podataka koji se odnose na stanovništvo zemlje u određeno vrijeme.

Takođe, popisom se dobijaju podaci o broju domaćinstava i stanova, kao i o njihovim karakteristikama.

Priprema, organizacija i sprovođenje popisa zasniva se na načelima: relevantnosti, nepristrasnosti, pouzdanosti, transparentnosti, blagovremenosti, profesionalne nezavisnosti, racionalnosti, konzistentnosti, javnosti, statističke povjerljivosti i upotrebe ličnih podataka isključivo za statističke svrhe.

Popis je sproveden u skladu sa Zakonom o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2011. godini¹ i Metodologijom za pripremu, organizaciju i sprovođenje popisa (u daljem tekstu: Metodologija). Metodologija je u potpunosti usklađena sa međunarodnim standardima, kojima se utvrđuju zajednička pravila u prikupljanju podataka o stanovništvu, od kojih su za popis najvažnija:

- Preporuke Konferencije evropskih statističara za popise stanovništva i stanovanja 2010. godine, a pripremljene u saradnji s Ekonomskom komisijom UN-a za Evropu i Statističkom kancelarijom Evropske unije – EUROSTAT-om;
- Regulativa 763/2008. Evropskog parlamenta i Savjeta Evropske unije o popisima stanovništva i stanovanja, i
- Regulativa 1201/2009. koja implementira Regulativu 763/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta Evropske unije o popisima stanovništva i stanovanja u pogledu tehničkih specifikacija obilježja i njihovog raščlanjivanja.

Jedinice popisa su stanovništvo, domaćinstva i stanovi.

Popisom su obuhvaćeni državljani Crne Gore, državljani

¹ "Službeni list Crne Gore", br. 41/10, 44/10, 75/10

Crne Gore i strani državljani, strani državljani i lica bez državljanstva koja imaju prebivalište (stalno ili privremeno) u Crnoj Gori, bez obzira na to da li se u vrijeme popisa nalaze u Crnoj Gori ili u inostranstvu, bez obzira na to da li u vrijeme popisa posjeduju lična identifikaciona dokumenta i bez obzira na to da li žive u stanu, drugim objektima ili na javnim površinama.

Stanovništvo predstavljaju lica s uobičajenim mjestom boravka u Crnoj Gori. Uobičajeno mjesto boravka predstavlja mjesto gdje lice uobičajeno provodi dan, bez obzira na privremenu odsutnost iz razloga rekreacije, odmora, posjete prijatelja ili rođaka, poslovne odsutnosti, kao i odsutnosti usljed medicinskog tretmana ili religijskog hodočašća, kao i mjesto u kome lice boravi neprekidno, najmanje od 1. aprila 2010. godine ili je stiglo u to mjesto kasnije, ali ima namjeru da ostane tu najmanje jednu godinu.

Metodologija je pripremljena tako da se osigura da svako lice ima samo jedno uobičajeno mjesto boravka. U međunarodnom kontekstu ovo je važno kako bi se izbjeglo da lica budu uključena u ukupan broj stanovnika u više zemalja, ili da ne budu nigdje uključena. Upravo osnovni cilj popisa jeste da se utvrdi tačan broj lica koja žive i koriste infrastrukturu određenog geografskog područja.

Podaci o starosti su dobijeni na osnovu odgovora stanovništva o datumu rođenja.

Podaci o starosti se iskazuju navršenim godinama života. To znači da starosni interval od npr. 5-9 godina obuhvata lica koja su navršila 5, 6, 7, 8 i 9 godina.

Podaci o bračnom statusu dobijeni su na osnovu izjave lica o zakonskom bračnom statusu, bez obzira na "de facto" stanje. Bračno stanje se prikazuje za stanovništvo staro 15 i više godina.

Podaci o državljanstvu lica dobijeni su na osnovu odgovora o državljanstvu. Svi podaci dobijeni su isključivo na osnovu izjave lica, bez provjere dokumentacije.

Znanje stranih jezika definisano je kao sposobnost da lice razumije, govori, čita i piše neki strani jezik. Podaci su se prikupljali za najviše tri strana jezika. Svi podaci dobijeni su isključivo na osnovu izjave lica.

Poznavanje rada na računaru se definiše kao mogućnost korišćenja osnovnih računarskih aplikacija za izvršenje svakodnevnih zadataka. U vezi s tim prikupljani su podaci o poznavanju računarskih aplikacija za obradu teksta, za obradu tabela, Internet pretraživač i korišćenje elektronske pošte. Kompjuterski pismenim smatra se ono lice koje poznaje rad sa sve četiri navedene aplikacije.

Lica koja djelimično poznaju rad na računaru su ona lica

koja poznaju jednu, dvije ili tri aplikacije, ali ne i sve četiri. Lica koja ne poznaju rad na računaru su ona koja ne poznaju niti jednu gore navedenu računarsku aplikaciju. Odgovor se prikupljao na bazi izjave lica.

Popisom 2011. godine prikupljali su se podaci koji se odnose na ekonomsku aktivnost lica i to na onu aktivnost koju je lice obavljalo u periodu od 25. do 31. marta 2011. godine tj. u toku jedne nedjelje pred popis. Odgovor se prikupljao od lica starih 15 godina i više, na bazi izjave.

Pod pojmom zaposleni, u popisu, podrazumjevaju se lica koja u nedjelji pred popis (25-31. mart 2011. godine):

- obavljala su bilo kakav redovan ili uobičajen rad za platu/profit (u gotovini, robi ili uslugama) makar jedan sat ili su obavljali bilo kakav neplaćeni posao (u preduzeću, profesionalnoj praksi ili poljopriv-

vrednoj farmi, koja je u vlasništvu bilo kojeg člana njegove porodice), ili

- nijesu radila (zbog bolesti, godišnjeg odmora, državnih i vjerskih praznika, obrazovanja, obuke, porodijskog odsustva, smanjene proizvodnje i druge privremene nemogućnosti za rad), ali imaju posao na koji će se vratiti.

Pod pojmom nezaposleni u popisu se podrazumijevaju lica:

- koja u nedjelji pred popis (25-31. mart 2011. godine) nijesu radila, ali su tokom marta 2011. godine (četiri nedjelje pred popis) aktivno tražila posao, koja su spremna da započnu da rade u toku naredne dvije nedjelje.

Aktivno stanovništvo čine sva zaposlena i nezaposlena lica stara 15 i više godina.

Fertilitet je široko rasprostranjen i opštepoznati pojam koji dolazi od latinske riječi “ferti-

litas” i znači “plodnost, rodnost”. Fertilno doba je doba u životu žene kada je ona biološki sposobna da rađa i u nuci je definisano kao period od 15 do 49 godina starosti. Svakako da ima žena koje mogu da rađaju i rađaju prije 15. i poslije 49. godine.

Popisom su se prikupljali podaci o ukupnom broju živorođene djece, uključujući i djecu koja u momentu popisa nijesu bila u životu. Ovo pitanje odnosilo se samo na ženska lica stara 15 godina i više, bez obzira na njihovo bračno stanje.

Popisom su prikupljeni podaci o pohađanju škole za sva lica bez obzira na starost.

© UNICEF Crna Gora/Risto Božović

DEMOGRAFIJA

Demografski podaci, a posebno podaci o starosti i polu, ključni su za razumijevanje raspoređenosti obrazovanja, socijalnih, zdravstvenih i indikatora o zaposlenju i mogućnostima kroz cjelokupnu populaciju.

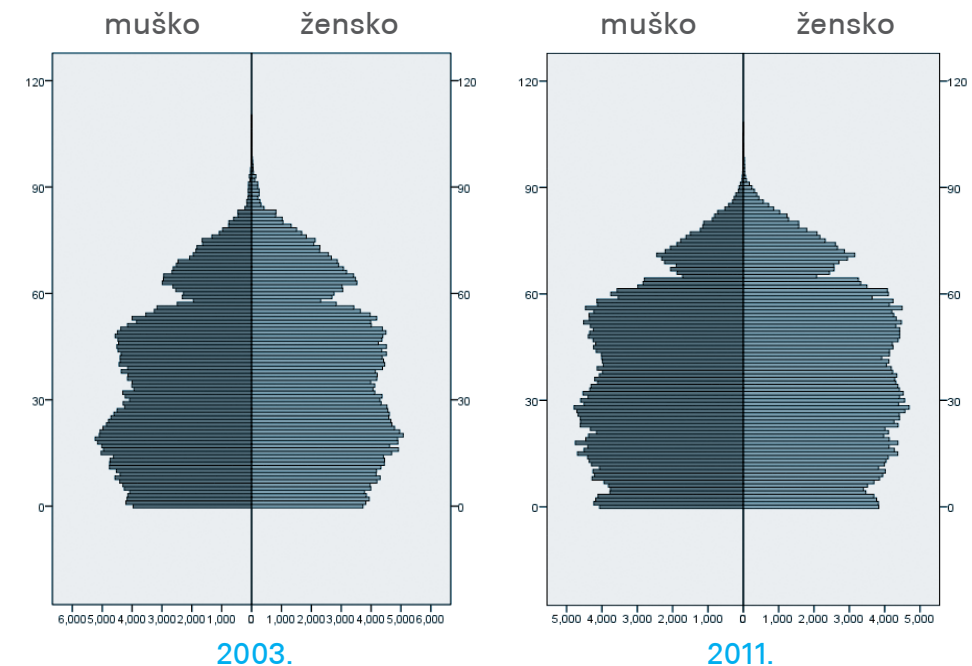
Da bi se dobio podatak o godinama starosti, popisom se prikupljala informacija o datumu rođenja. Prikupljanje po-

dataka o datumu rođenja omogućava tabeliranje na dva načina: po godini rođenja i po navršenim godinama života. Iako se, po preporukama UN i Eurostata, u slučaju da podatak o starosti nije naveden mora naknadno unijeti, na osnovu ostalih podataka o licu ili domaćinstvu, Zavod za statistiku Crne Gore nije koristio metod imputacije ili ubacivanja podatka o starosti.

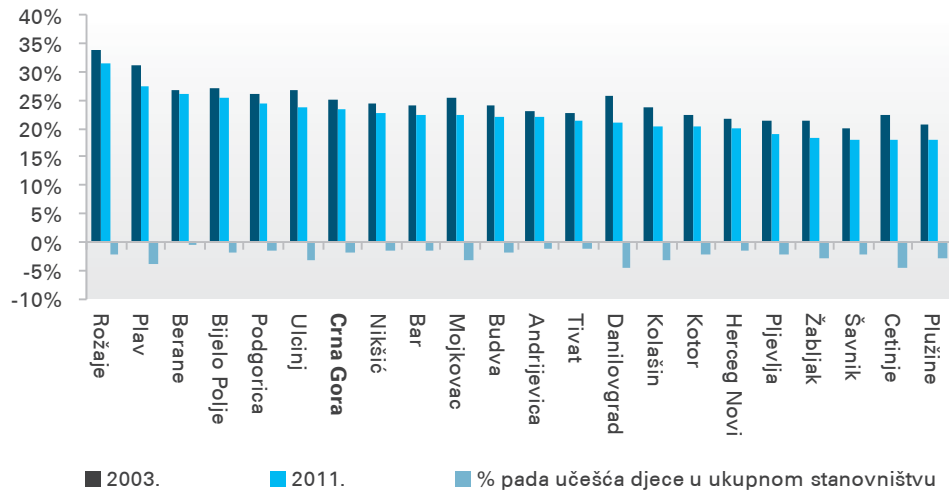
Djeca, mladi i starija lica prepoznati su kao izdvojene kategorije stanovništva za koje se traže različite vrste popisnih podataka. Tako, na primjer, za djecu i mlade ključni su podaci o obrazovanju, dok su podaci o ekonomskoj aktivnosti mnogo relevantniji za odrasle. Ove i sve druge karakteristike prikupljane popisom postaju mnogo korisnije ukoliko

se ukrste sa polom i starosnom kategorijom. Važno je napomenuti da su korišćene preporučene starosne grupe, kako bi podaci bili uporedivi u prostoru i vremenu. Po popisu stanovništva u 2011. godini, u Crnoj Gori živi 145 126 djece uzrasta ispod 18 godina. Ova populacija u ukupnom stanovništvu učestvuje sa 23,4%.

Grafik 1: Populacione piramide stanovništva Crne Gore, prema popisima 2003. i 2011. godine

Grafik 2: Učešće djece u ukupnom stanovništvu po opštinama, popisi 2003. i 2011.

Procenti prikazani na grafikonu odnose se na učešće djece u ukupnom stanovništvu prema podacima popisa iz 2003. i 2011. godine. Upoređujući dvije popisne godine, zaključujemo da je u svim opštinama došlo do pada učešća djece u ukupnom stanovništvu 2011. godine u odnosu na 2003. godinu. Razlika tj. pad učešća djece u ukupnom stanovništvu najveća je u Danilovgradu (5%), Cetinju i Plavu (4%). Najmanji pad, od nepu-

nih 1%, zabilježen je u Beranama.

Prema podacima popisa iz 2011. godine, učešće djece u ukupnom stanovništvu po opštinama pokazalo je da u Rožajama skoro trećinu stanovništva čine djeca do 18 godina starosti. Zatim slijede Plav, sa 27%, Berane, sa 26%, Bijelo Polje i Podgorica, sa 25% djece u ukupnom stanovništvu. Najmanje djece, i to 18%, u opštinama je Plužine,

Cetinje, Šavnik i Žabljak.

U 2011. godini, u šest opština, i to: Rožaje, Plav, Berane, Bijelo Polje, Podgorica i Ulcinj, učešće dječije populacije je veće nego na nivou cijele Crne Gore. Sve ostale opštine, njih petnaest, imaju niže učešće djece u ukupnoj populaciji od prosjeka na nivou države.

U 2003. godini učešće djece u ukupnoj populaciji iznosilo je 25,3% i osam opština je imalo veće učešće od prosjeka na nivou države, i to: Mojkovac, Danilovgrad, Podgorica, Berane, Ulcinj, Bijelo Polje, Plav i Rožaje.

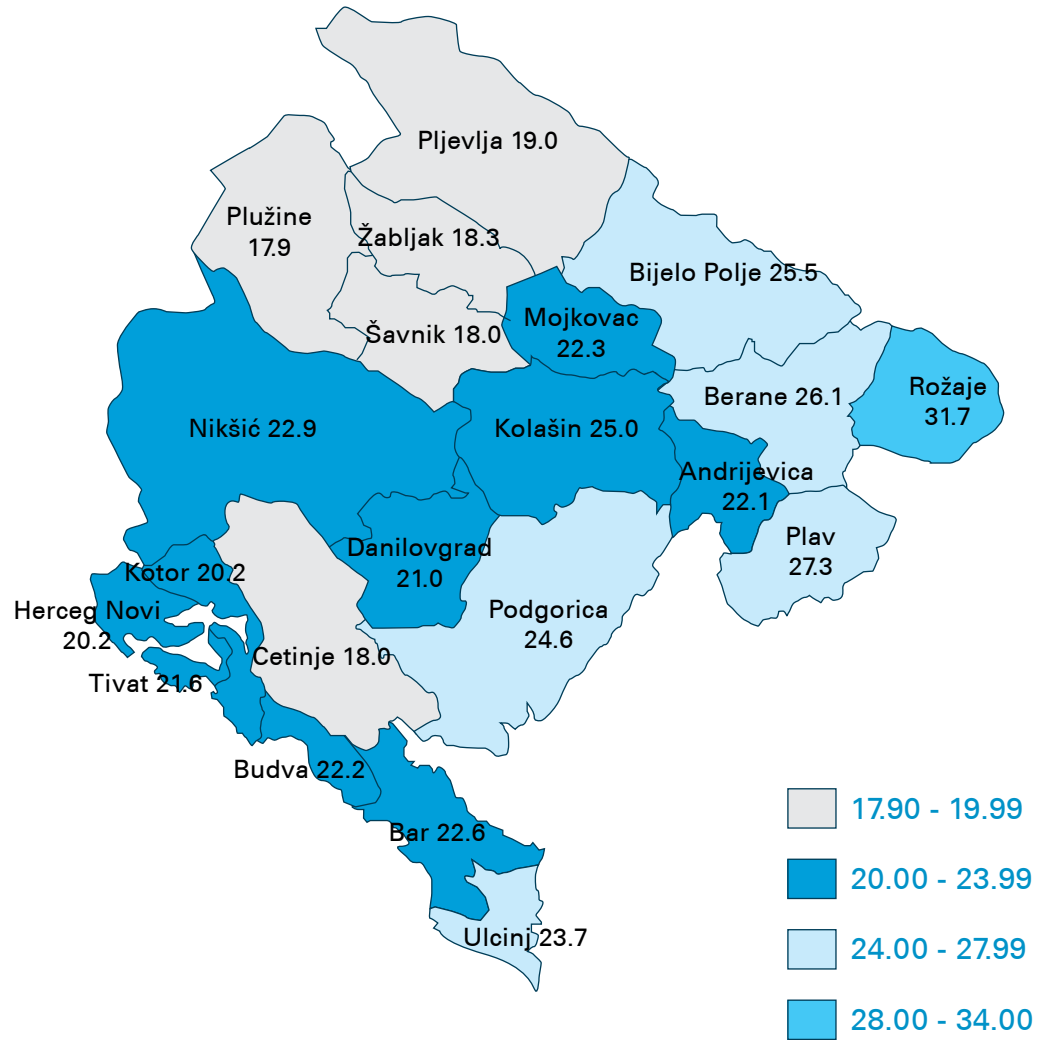
Učešće stanovništva mlađeg od 18 godina u ukupnom sta-

© UNICEF Crna Gora/Risto Božović

Grafik 3: Učešće djece u ukupnom stanovništvu po opštinama, %

Popis 2011.

Popis 2003.

novništvu opada. Tako je u 2003. godini učešće djece u ukupnom stanovništvu iznosilo 25,3%, dok je taj procenat 2011. godine iznosio 23,4%. Kako kod učešća tako je i u apsolutnom broju zabilježen pad broja djece sa 156 683 na 145 126. Drugim riječima, u Crnoj Gori je 2011. godine živjelo 11 557 djece manje u odnosu na podatke iz popisa osam godina ranije.

U 2003. godini opštine Rožaje

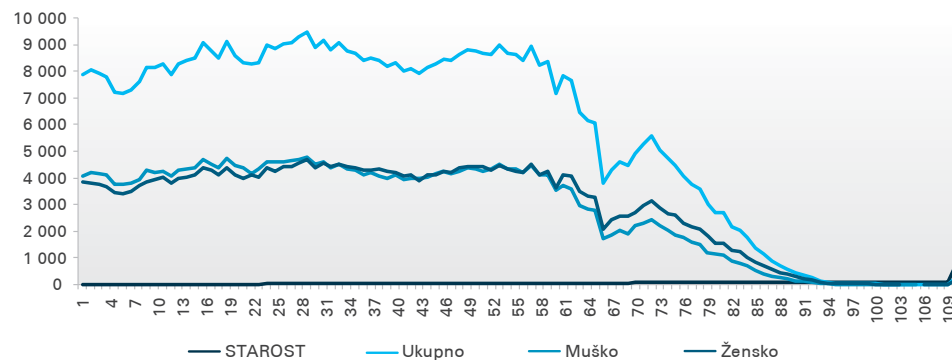
i Plav su prepoznate kao opštine s ubjedljivo najvećim učešćem djece u ukupnom stanovništvu i to 34% i 31%. Popisom 2011. godine tako je okarakterisano samo Rožaje, iako je i tamo došlo do pada broja djece sa 34% na 32%, što znači da je sada svaki treći stanovnik Rožaja mlađi od 18 godina. U opštinama Pljevlja, Žabljak, Šavnik, Plužine i Cetinje učešće djece u ukupnom stanovništvu prema popisu 2011. godine je ispod 20%, dok u

2003. godini to nije bio slučaj. Podaci o starosnoj strukturi iz popisa 2011. godine potvrđuju podatke vitalne statistike, kojima raspolaže Zavod za statistiku, po kojoj se posljednjih pet godina primjećuje rast nataliteta. U obje popisne godine, posmatrano po starosnoj strukturi, više je starije djece. Djece do pet godina starosti

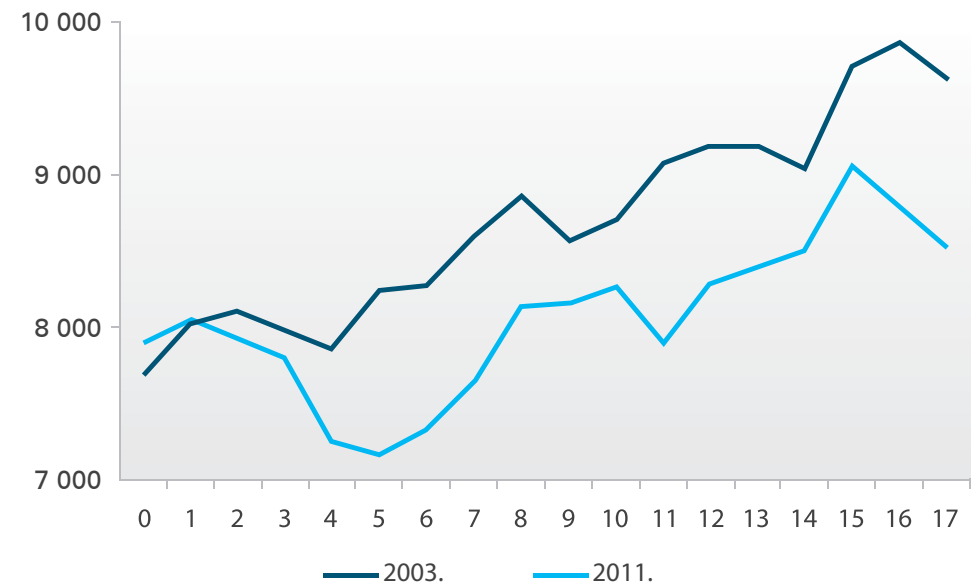
više je evidentirano popisom 2011. godine nego popisom 2003. godine ali je djece starije preko 15 godina više bilo 2003. godine nego 2011. godine.

Popisom 2011. godine utvrđen je manji broj djece svih pojedinačnih godina starosti u odnosu na popis 2003. godine.

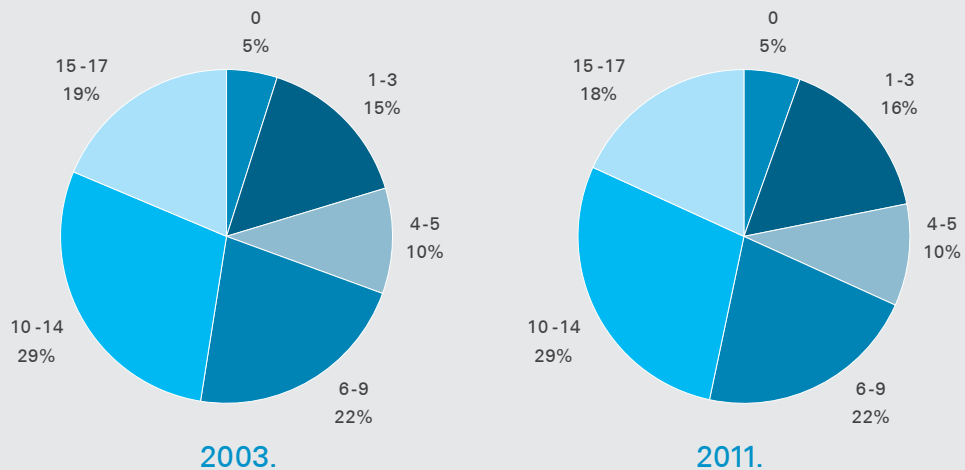
Grafik 4: Starosna struktura stanovništva Crne Gore po pojedinačnim godinama starosti i polu

Grafik 5: Starosna struktura djece od 0 do 17 godina, popisi 2003. i 2011. godine

Grafik 6: Struktura po dobnim grupama, popisi 2003. i 2011.

U ukupnoj populaciji djece više je starije djece. Tako, preko 6% učešća imaju djeca sa 17, 16 i 15 godina starosti. Pravi lan pad do 5% ide sve do jedne godine starosti. Najmanje je učešće djece od 0 godina starosti, i to 4,9%.

Učešće pojedinih dobnih grupa u ukupnoj dječijoj populaciji nije značajnije variralo u periodu između dva popisa.

Prosječna starost stanovništva

2003. godine bila je 35,9 godina, a 2011. godine 37,2 godine. Prosječna starost djece nije se mijenjala od 2003. godine i iznosi 9 godina.

Polna struktura pokazuje da je u posmatranoj populaciji više dječaka nego djevojčica. Ukupan broj dječaka je 75 367, a djevojčica 69 759. Dok su u ukupnoj populaciji većina žene, sa 51%, u posmatranoj populaciji (djeca ispod 18 godina) većina su dječaci sa 52%.

U 2003. godini na 100 djevojčica bilo je 107 dječaka, a u 2011. godini 108 dječaka.

Promjene primijećene između dva popisa u opštinama sa malim brojem stanovnika mogu da budu uzrokovane tzv. „malim brojevima“ i da relativni pokazatelji pokažu velika variranja, a u stvarnim, apsolutnim brojevima razlike budu veoma male.

U većini opština Crne Gore više je dječaka nego djevojčica. U 2003. godini najveća razlika bila je u Kotoru, gdje je bilo 110 dječaka na 100 djevojčica, zatim u Budvi, Danilovgradu i Podgorici sa 109, i Herceg Novom i Rožaju sa 108 dječaka na 100 djevojčica.

U 2011. godini pronađena je još veća razlika, i to u Baru, Herceg Novom i Rožaju sa 111 dječaka na 100 djevojčica, u Danilovgradu i Beranama sa 110, i Budvi, Kotoru, Mojkovcu i Podgorici sa 109 dječaka na 100 djevojčica.

Sastav stanovništva po polu, između ostalog, određen je udjelom dječaka i djevojčica u ukupnom broju živorođene djece. Tako visoke vrijednosti stope maskuliniteta definisane u Crnoj Gori pri živorođenju tumače se padom fertiliteta, željom roditelja da po svaku cijenu imaju sina i napretkom ultrazvučnih metoda, što je omogućilo pojavu selektivnih abortusa s obzirom na pol djeteta (Pison, 2004).

Velike razlike u polnoj strukturi djece po opštinama zahtijevaju dalje razmatranje i mogu biti predmet posebne analize istraživanja koje bi se prvenstveno fokusiralo na uzroke ove pojave. Detaljna analiza ove pojave dala bi objašnjenje nalaza do kojih se došlo popisom.

Kao i u ukupnoj populaciji djece, u svim nacionalnim odnosno etničkim grupama veći je procenat dječaka nego djevojčica. Jedino je u skupini djece koja se nijesu izjasnila o

Tabela 1: Broj dječaka na 100 djevojčica po opštinama, popisi 2003. i 2011.

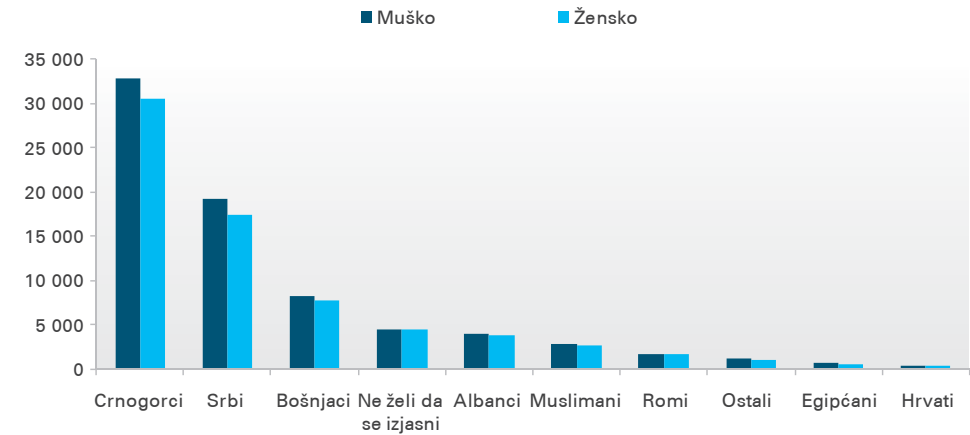
	Broj dječaka na 100 djevojčica	
	2003.	2011.
Andrijevića	106	97
Bar	105	111
Berane	105	110
Bijelo Polje	105	106
Budva	109	109
Cetinje	102	110
Danilovgrad	109	111
Herceg Novi	108	111
Kolašin	105	97
Kotor	110	109
Mojkovac	101	109
Nikšić	106	107
Plav	106	108
Pljevlja	103	102
Plužine	101	100
Podgorica	109	109
Rožaje	108	111
Šavnik	97	102
Tivat	107	107
Ulcinj	107	105
Žabljak	99	92
Crna Gora	107	108

svojoj nacionalnoj pripadnosti više djevojčica nego dječaka.

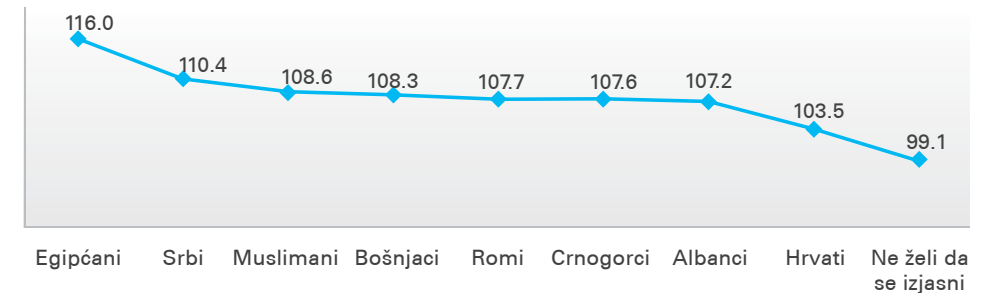
Najveća je razlika kod egipatske populacije i to 116 dječaka na 100 djevojčica, zatim

kod Srba – na 100 djevojčica ide 110 dječaka. Najmanja razlika u polnoj strukturi djece zabilježena je kod Hrvata, gdje 103 dječaka dođe na 100 djevojčica.

Grafik 7: Broj djece u Crnoj Gori prema nacionalnoj, odnosno etničkoj pripadnosti i polu, Popis 2011.

Grafik 8: Učešće dječaka na 100 djevojčica, nacionalna odnosno etnička struktura, Popis 2011.

OBRAZOVANJE

Pojam obrazovanja odnosi se na brižljivo planiranu, sistematsku i organizovanu aktivnost ili proces učenja, posebno u školi ili na univerzitetu. Većina učenja se organizuje u školama ili na univerzitetima (ili njihovim ekvivalentima), ali ono se može organizovati i van ovih institucija. Popisom su se prikupljali podaci o „pohađanju škole“.

Pohađanje škole je definisano kao redovno pohađanje bilo koje akreditovane obrazovne institucije ili programa, javnog ili privatnog, radi organizovanog učenja na bilo kom nivou obrazovanja. Za popisne

svrhe, instrukcija za posebne vještine, koja nije dio priznate obrazovne strukture u državi (na primjer kursevi obuke za vrijeme rada), ne smatra se „pohađanjem škole“. Podaci o pohađanju škole odnose se na vrijeme popisa tj. 31. mart 2011. godine.

Iako su podaci o pohađanju škole bili prikupljeni i popisom 2003. godine, nikada nisu objavljeni u javnosti, i ova informacija je korištena samo pri obradi i kontroli podataka koji se odnose na „najviše završene škole“. U ovoj publikaciji će se, dakle, po prvi put objaviti i podaci popi-

© UNICEF Crna Gora/Risto Božović

sa 2003. godine o pohađanju škole radi poređenja sa nalazima popisa 2011. u ovoj oblasti.

Koncept pohađanja škole je drugačiji, ali komplementaran s upisom u školu, koji je pokriven godišnjom školskom statistikom. Pohađanje podrazumijeva svakodnevno prisustvo učesnika u instituciji za učenje. Upis se odnosi na formalnu registraciju učesnika na početku školske godine.

Informacije o pohađanju škole posebno se odnose na populaciju zvaničnog školskog uzrasta. Tako su za potrebe ove publikacije djeca grupisana na sljedeći način:

- **djeca osnovnoškolskog uzrasta – 6-14 godina,**
- **djeca srednjoškolskog uzrasta – 15-17 godina.**

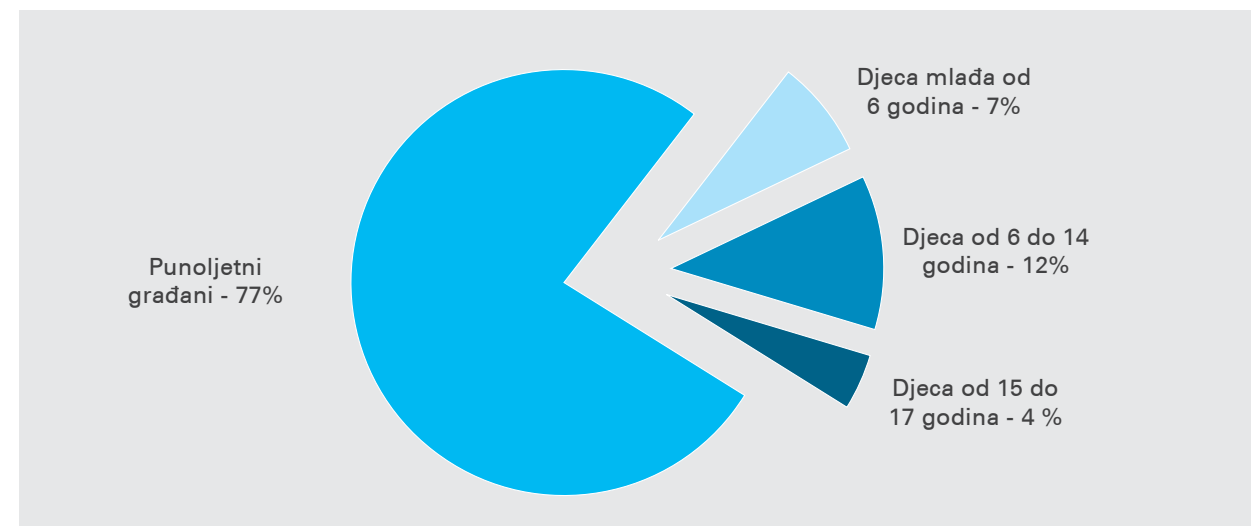
Pored ovoga, potrebno je napomenuti da nije moguće obezbijediti potpunu uporedivost sa podacima iz popisa 2003. godine, i to iz nekoliko

razloga:

- U vrijeme popisa 2003. godine u djecu osnovnoškolskog uzrasta uračunavala su se djeca starosti 7-14 godina.
- U to vrijeme osnovna škola je trajala osam godina, za razliku od 2011. godine, kada je trajanje osnovne škole bilo devet godina.
- U periodu između dva popisa sprovedena je reforma sistema osnovnog obrazovanja kojom se postepeno prešlo sa osmogodišnje na devetogodišnju osnovnu školu. U vrijeme popisa 2011. godine osnovno obrazovanje je trajalo devet godina i djeca su polazila u osnovnu školu sa 6 godina.

Kako bi se podaci o starosnoj strukturi mogli jednostavnije koristiti u budućim istraživanjima, djeca su grupisana prema školskom uzrastu. Djeca predškolskog uzrasta (mlađe od 6 godina) u Crnoj Gori je bilo 46114 ili 7,4% od ukupnog stanovništva; djece

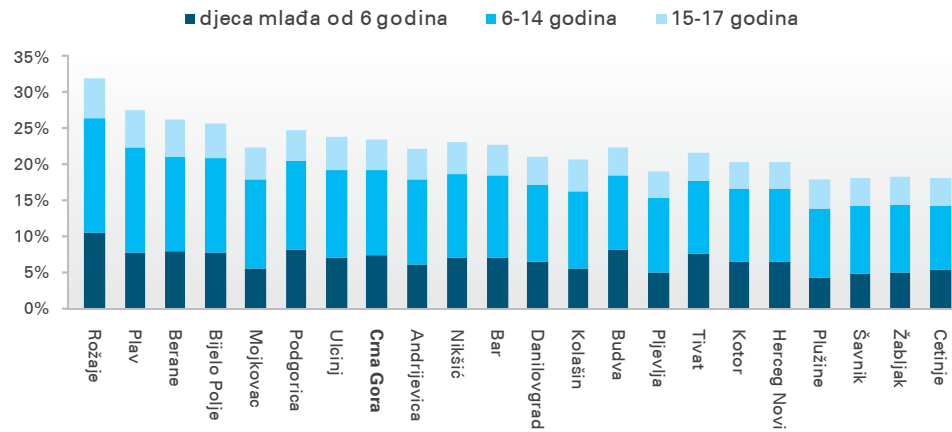
Grafik 9: Učešće djece po dobnim grupama u ukupnom stanovništvu, %

osnovnoškolskog uzrasta (6-14 godina) bilo je 72637 i ona predstavljaju 11,7% ukupne populacije. Drugim riječima, svaki deseti stanovnik Crne Gore je osnovnoškolskog uzrasta. Kada je riječ o pohađanju srednje škole, posmatraju se podaci o djeci od 15 do 17 godina, a prema popisu iz 2011. godine bilo je 26375 djece ovog uzrasta ili 4,3% od

ukupnog stanovništva. Najveće učešće djece osnovnoškolskog uzrasta u ukupnom stanovništvu je u opštini Rožaje (15,7%), što znači da je svaki šesti stanovnik Rožaja dijete uzrasta od 6 do 14 godina. U Plužinama, Cetinju, Šavniku i Žabljaku svaki 11 stanovnik je dijete osnovnoškolskog uzrasta.

Grafik 10: Struktura djece prema dobnim grupama, po opštinama, u %

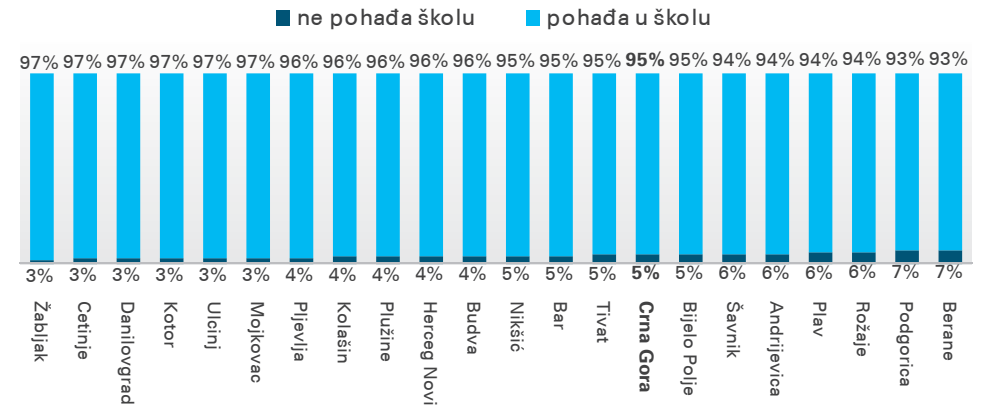
Grafik 11: Djeca uzrasta od 6 do 14 godina prema pohađanju škole, u %

Od 72637 djece uzrasta od 6 do 14 godina, 68835 (95%) pohađa školu, dok se 3802 djece (5%) ovog uzrasta ne školuje. Slična situacija je i kod djece uzrasta od 6 do 17 godina, kod koje od ukupno 99012 djece ovog uzrasta 93699 (95%) ide u školu, dok 5313 djece ne pohađa školu.

U opštinama Žabljak, Cetinje, Danilovgrad, Kotor, Ulcinj i Mojkovac 97% djece uzrasta 6-17 godina pohađa školu. Ove opštine imaju najveću stopu pohađanja škole u Crnoj Gori. U Podgorici i Beranama je najniža stopa pohađanja škole među djecom uzrasta 6-17 godina (93%).

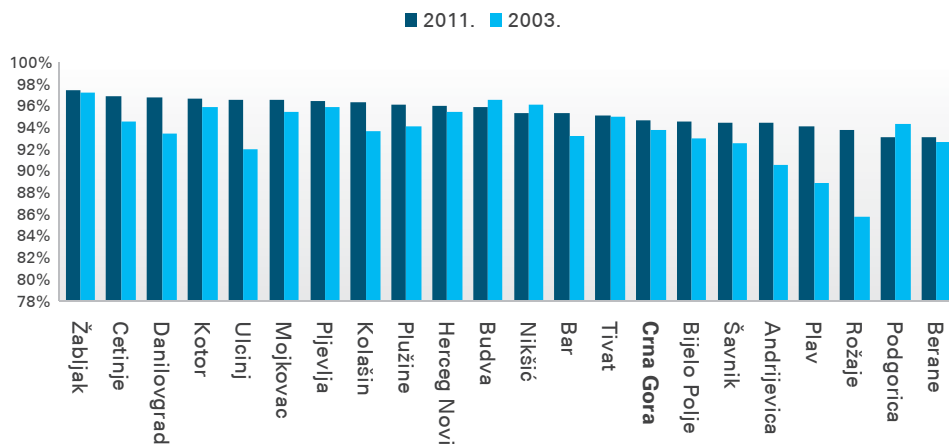
Grafik 12: Djeca uzrasta 6-17 godina koja pohađaju školu, po opštinama, u %

U 2011. godini procenat djece uzrasta 6-17 godina koja pohađaju školu je porastao sa 94% na 95% u odnosu na prethodni popis. U četiri opštine – Ža-

bljak, Tivat, Berane i Pljevlja – stopa pohađanja škole je na istom nivou kao u 2003. godini. Porast stope pohađanja škole je zabilježen u većini

Grafik 13: Djeca uzrasta 6-17 godina koja pohađaju školu, popisi 2003. i 2011. godine, u %

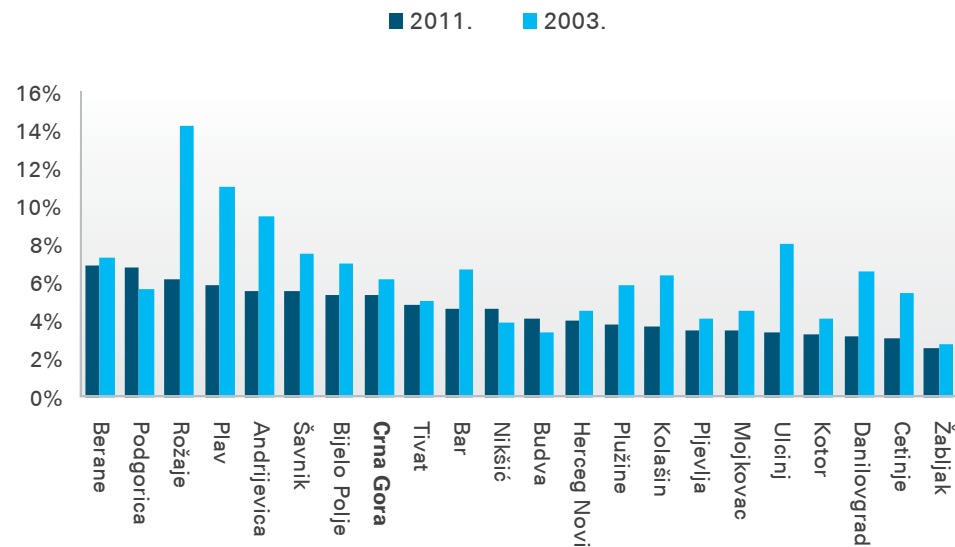
opština, dok je pad za po jedan procenat registrovan u Budvi, Nikšiću i Podgorici.

Pri upoređivanju podataka iz popisa 2003. i 2011. godine, treba imati na umu da se prema važećoj metodologiji raseljena lica sa područja Kosova u 2003. godini nijesu uračunavala u stanovništvo Crne Gore. Značajan broj raseljenih lica sa Kosova bila su lica romske i egipćanske populacije, kod kojih je stopa pohađanja škole osjetno manja u poređenju s ostalim grupama.

Uključivanje ovog dijela populacije u stanovništvo Crne Gore, prema popisu 2011. godine, dovelo je do pada stope pohađanja škole u odnosu na 2003. godinu u opštinama Podgorica, Budva i Nikšić, u kojima je učešće ove populacije najveće.

Procenat djece koja ne pohađaju školu u 2003. i 2011. godini ostao je isti u opštinama: Žabljak, Tivat, Berane i Pljevlja. U Budvi, Nikšiću i Podgorici zabilježen je rast učešća djece koja ne pohađaju školu za jedan posto u pore-

Grafik 14: Djeca uzrasta 6-17 godina koja ne pohađaju školu, po opštinama, popisi 2003. i 2011. godine, u %

© UNICEF Crna Gora/Zoran Jovanović-Maccak

denju sa prethodnim popisom, dok je u ostalim opštinama postotak djece koja ne pohađaju školu opao.

Posmatrajući prema posjedovanju državljanstva, 34% dje-

ce bez državljanstva ne pohađa školu. Od ukupnog broja djece koja su u proceduri sticanja državljanstva 16% ne pohađa školu. Od djece sa stranim državljanstvom njih 15% ne pohađa školu. Najma-

Tabela 2: Djeca starosti 6-17 godina prema pohađanju škole i državljanstvu, Popis 2011

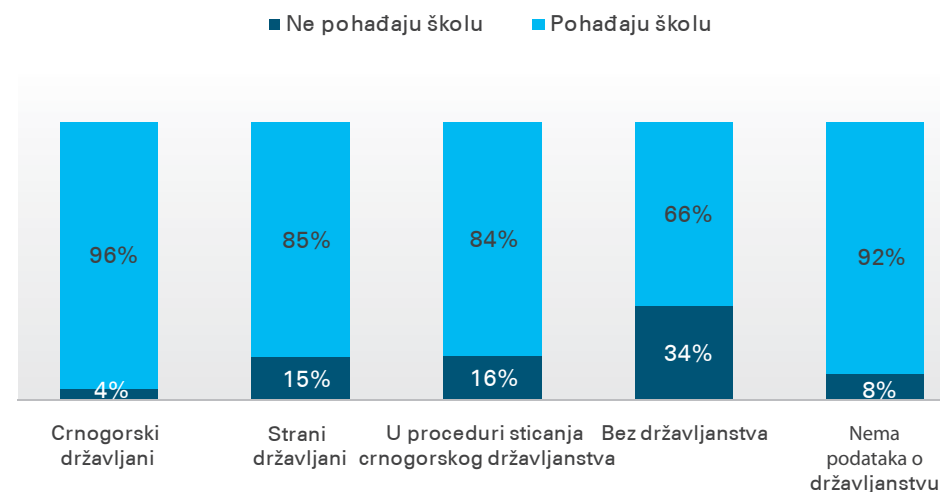
Državljanstvo	Ukupno	Ne pohađaju školu	Pohađaju školu	Ne pohađaju školu	Pohađaju školu
Ukupno	99 012	5 311	93 701	5%	95%
Crnogorski državljani	92 290	4 092	88 198	4%	96%
Strani državljani	3 084	478	2 606	15%	85%
U proceduri sticanja crnogorskog državlj.	1 294	212	1 082	16%	84%
Bez državljanstva	1 331	450	881	34%	66%
Nema podatka o državljanstvu	1 013	79	934	8%	92%

nji procenat djece koja ne pohađaju školu je među crnogorskim državljanima i izosi 4%.

Djeca uzrasta od 6 godina imaju najmanju stopu pohađanja škole, što se dijelom može objasniti odredbama Zakona o osnovnom obrazovanju i va-

spitanju (2002. g. i izmjene 2011. g.) prema kojem se u osnovnu školu upisuju djeca koja do kraja kalendarske godine navršavaju šest godina. S obzirom na vrijeme popisa (31. mart 2011. godine) u kojem je školska godina već ušla u drugo polugodište i kalenda-

Grafik 15: Djeca starosti 6-17 godina prema pohađanju škole i državljanstvu u %, Popis 2011

© UNICEF Crna Gora/Risto Božović

Tabela 3: Djeca uzrasta od 6 do 17 godina prema godinama starosti i pohađanju škole

Starost	Djeca od 6 do 17 godina prema pohađanju škole				%	
	Ukupno	Pohađa školu	Ne pohađa školu	Pohađa školu	Ne pohađa školu	
Crna Gora	99 012	93 699	5 313	94,6%	5,4%	
6	7 329	5 554	1 775	75,8%	24,2%	
7	7 640	7 291	349	95,4%	4,6%	
8	8 137	7 878	259	96,8%	3,2%	
9	8 160	7 946	214	97,4%	2,6%	
10	8 273	8 043	230	97,2%	2,8%	
11	7 896	7 679	217	97,3%	2,7%	
12	8 292	8 069	223	97,3%	2,7%	
13	8 402	8 145	257	96,9%	3,1%	
14	8 508	8 230	278	96,7%	3,3%	
15	9 063	8 667	396	95,6%	4,4%	
16	8 783	8 276	507	94,2%	5,8%	
17	8 529	7 921	608	92,9%	7,1%	

rsku godinu, šest godina su punila i djeca koja treba da krenu u školu na jesen 2011. godine.

Stopa pohađanja škole šestogodišnjaka (76%) značajno utiče i na smanjenje ukupne stope pohađanja škole u Crnoj Gori.

Za djecu osnovnoškolskog uzrasta od 6 do 15 godina, stopa pohađanja škole je veća nego kod djece starijeg uzrasta. Školu ne pohađa 5,8% šesnaestogodišnjaka, dok je taj procenat još veći kod djece uzrasta od 17 godina (7,1%).

Tabele koje slijede prikazuju stope pohađanja i nepohađa-

nja škole po polu. Na nivou države, stopa pohađanja škole po polu je jednaka. U mlađim uzrastima niža je stopa pohađanja škole kod dječaka, dok je kod djevojčica niža stopa pohađanja škole u starijim uzrastima.

Od ukupnog broja djevojčica

uzrasta od 6 do 17 godina, 94,6% pohađa školu, što je isti procenat kao kod dječaka istog uzrasta. Izražene razlike u pohađanju škole prema polu su u Rožaju, Žabljaku i Beranama, gdje dječaci u većem procentu pohađaju školu u odnosu na djevojčice. Situacija je obrnuta u Mojkovcu, Tivtu i Pljevljima,

Tabela 4: Dječaci uzrasta od 6 do 17 godina prema godinama starosti i pohađanju škole

Starost	Dječaci od 6 do 17 godina prema pohađanju škole				%	
	Ukupno	Pohađa školu	Ne pohađa školu	Pohađa školu	Ne pohađa školu	
Crna Gora	51 244	48 497	2 747	94,6%	5,4%	
6	3 817	2 823	994	74,0%	26,0%	
7	3 941	3 752	189	95,2%	4,8%	
8	4 282	4 133	149	96,5%	3,5%	
9	4 214	4 090	124	97,1%	2,9%	
10	4 254	4 140	114	97,3%	2,7%	
11	4 068	3 965	103	97,5%	2,5%	
12	4 298	4 186	112	97,4%	2,6%	
13	4 363	4 233	130	97,0%	3,0%	
14	4 406	4 250	156	96,5%	3,5%	
15	4 691	4 517	174	96,3%	3,7%	
16	4 507	4 275	232	94,9%	5,1%	
17	4 403	4 133	270	93,9%	6,1%	

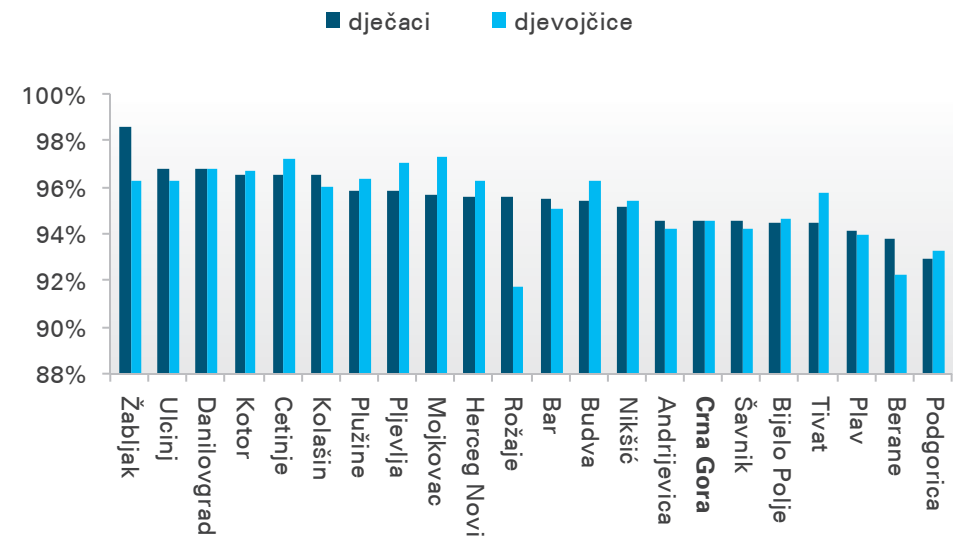
Tabela 5: Djevojčice uzrasta od 6 do 17 godina prema godinama starosti i pohađanju škole

Starost	Djevojčice od 6 do 17 godina prema pohađanju škole			%	
	Ukupno	Pohađa školu	Ne pohađa školu	Pohađa školu	Ne pohađa školu
Crna Gora	47 768	45 202	2 566	94,6%	5,4%
6	3 512	2 731	781	77,8%	22,2%
7	3 699	3 539	160	95,7%	4,3%
8	3 855	3 745	110	97,1%	2,9%
9	3 946	3 856	90	97,7%	2,3%
10	4 019	3 903	116	97,1%	2,9%
11	3 828	3 714	114	97,0%	3,0%
12	3 994	3 883	111	97,2%	2,8%
13	4 039	3 912	127	96,9%	3,1%
14	4 102	3 980	122	97,0%	3,0%
15	4 372	4 150	222	94,9%	5,1%
16	4 276	4 001	275	93,6%	6,4%
17	4 126	3 788	338	91,8%	8,2%

© UNICEF Crna Gora/Risto Božović

Grafik 16: Djeca od 6 do 17 godina, prema polu, koja pohađaju školu po opštinama, u %

gdje više djevojčica nego dječaka pohađa školu.

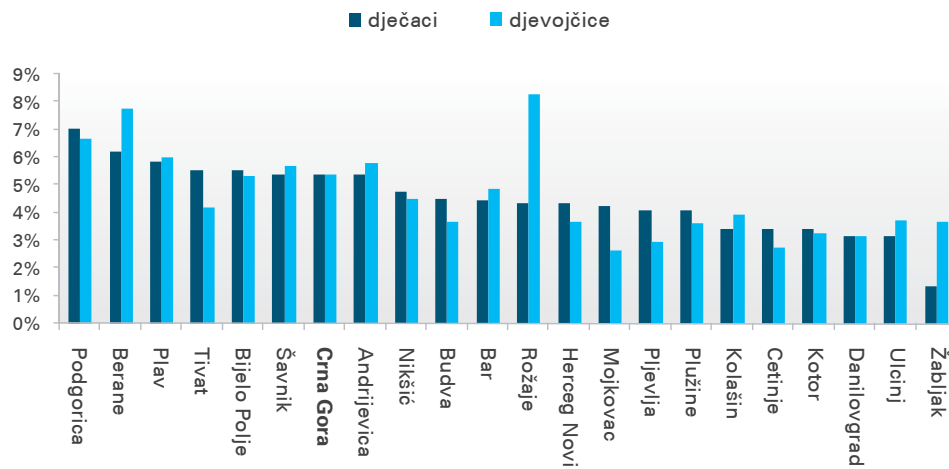
U Podgorici 7% dječaka uzrasta od 6 do 17 godina ne pohađa školu, što znači da svaki trinaesti dječak nije uključen u obrazovni sistem. Najmanje dječaka koji nijesu uključeni u sistem obrazovanja (1,3%) je u Žabljaku.

U Rožaju, 8,3% djevojčica uzrasta od 6 do 17 godina ne pohađa školu. Procenat djevojčica

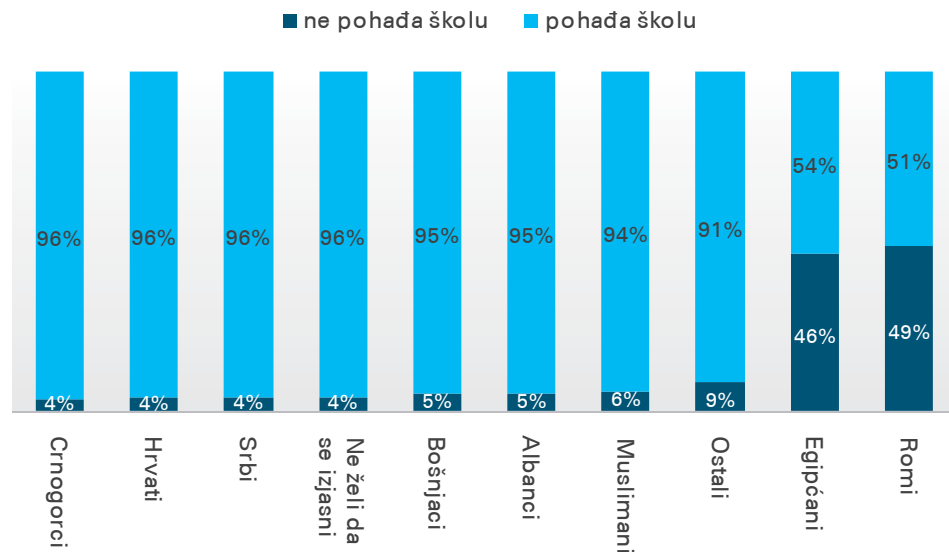
koje ne pohađaju školu je iznad državnog prosjeka (5,4%) u opštinama Berane, Podgorica, Plav, Andrijevica i Šavnik.

Posmatrano prema nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti, 96% Crnogoraca, Hrvata, Srba i onih koji ne žele da se izjasne, mlađih od 18 godina, pohađa školu, dok je taj procenat niži kod Bošnjaka, Albanaca i Muslimana. Najniža stopa pohađanja škole zabilježena je kod egipćanske i

Grafik 17: Djeca uzrasta od 6 do 17 godina, prema polu, koja ne pohađaju školu, po opštinama, u %

Grafik 18: Pohađanje škole djece uzrasta od 6 do 17 godina prema nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti, u %

romske djece mlađe od 18 godina – 54% odnosno 51%.

Poznavanje rada na računaru definiše se kao mogućnost korišćenja osnovnih računarskih aplikacija za izvršenje svakodnevnih zadataka. Popisom 2011. godine prikupljeni su podaci o poznavanju računarskih aplikacija za obradu teksta, za obradu tabela, Internet pretraživač i korišćenje elektronske pošte. Podaci su se prikupljali na osnovu izjave lica. Kompjuterski pismeno je

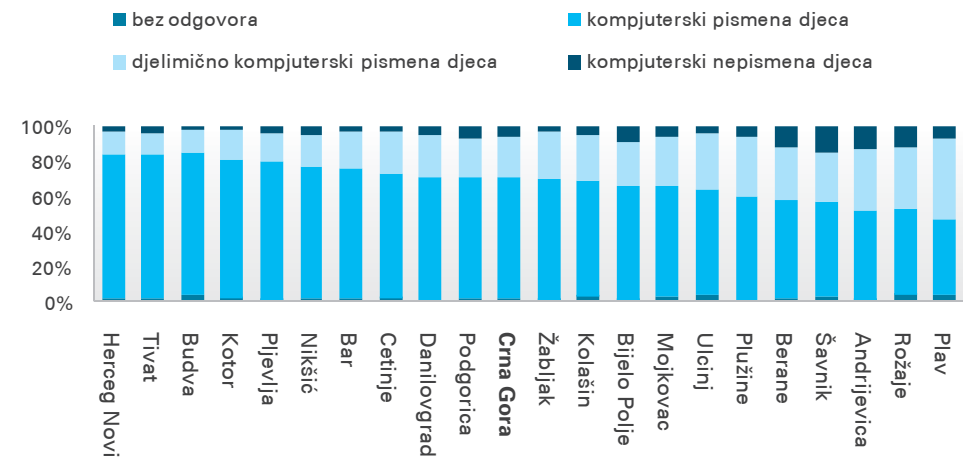
lice koje poznaje rad sa sve četiri navedene računarske aplikacije.

Djelimično kompjuterski pismena lica su ona koja poznaju jednu, dvije ili tri aplikacije, ali ne i sve četiri.

Kompjuterski nepismena lica su ona koja ne poznaju nijednu gore navedenu računarsku aplikaciju.

Najveći procenat kompjuterski pismene djece uzrasta od

Grafik 19: Djeca uzrasta od 15 do 17 godina prema poznavanju rada na računaru, po opštinama, u %

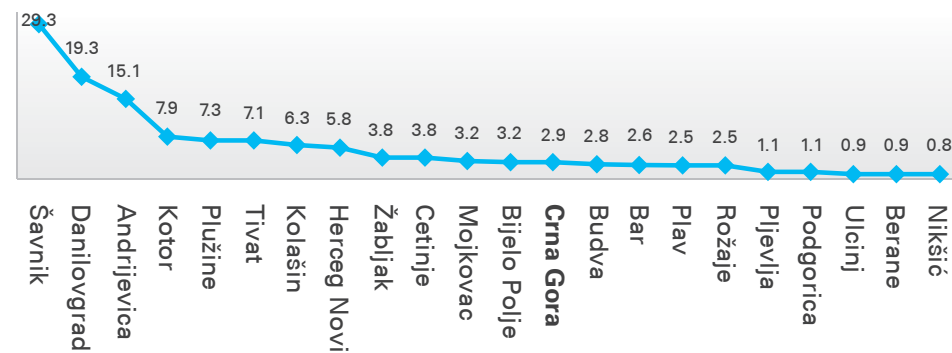
15 do 17 godina zabilježen je u Herceg Novom, Tivtu i Budvi (preko 80%), a taj procenat je najniži u Plavu i Rožaju (ispod 50%). Međutim, najviši procenat djelimično kompjuterski pismene djece je upravo u Plavu (46%) i Rožaju (34%). Podjednak je broj opština kod kojih je veći procenat kompjuterski pismene djece od prosjeka na nivou države (69%) i onih ispod državnog prosjeka.

U Crnoj Gori, od ukupnog broja djece uzrasta od 6 do 17 godina, 2 845 (3%) djece ško-

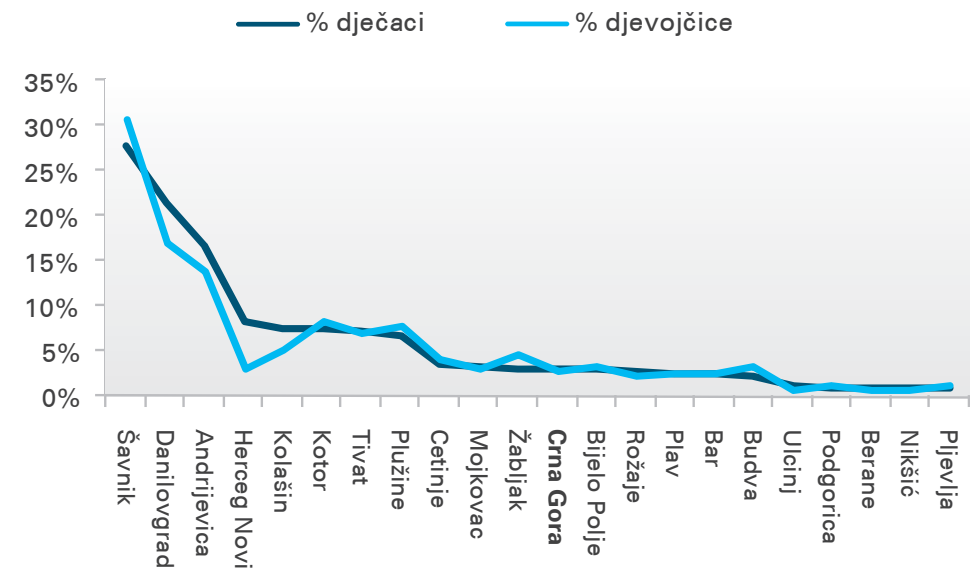
luje se van opštine u kojoj živi. Skoro trećina djece iz Šavnika (29,3%), svako peto dijete iz Danilovgrada (19,3%) i svako šesto dijete iz Andrijevica (15%) školuje se van opštine u kojoj živi.

Izražene razlike prema polu su u Herceg Novom, gdje se 8% dječaka uzrasta od 6 do 17 godina školuje van Herceg Novog, u poređenju sa 3% djevojčica. U Danilovgradu 21% dječaka i 17% djevojčica pohađa školu u nekoj drugoj opštini.

Grafik 20: Djeca uzrasta od 6 do 17 godina koja se školuju van opštine u kojoj žive, prema opštinama u kojima žive, u %

Grafik 21: Djeca uzrasta od 6 do 17 godina koja se školuju van opštine u kojoj žive, prema polu, u %

© UNICEF Crna Gora/Risto Božović

RANI BRAK I MATERINSTVO

Brak prije osamnaeste godine je realnost za mnoge mlade žene širom svijeta. Prema procjenama UNICEF-a, preko 64 miliona žena od 20 do 24 godine bilo je udato ili u vanbračnoj zajednici prije svoje osamnaeste godine. Dječiji brak predstavlja kršenje ljudskih prava, onemogućava razvoj djevojčica i često kao rezultat ima ranu trudnoću i društvenu izolaciju, a uz nedostatak obrazovanja i slabu obuku za rad na taj način se podstiče i siromaštvo zasnovano na polu. Pravo na "slobodnu i punu" saglasnost za sklapanje braka prepoznato je u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima – gdje se

navodi da saglasnost ne može biti "slobodna i puna" kada jedna od uključenih strana nije dovoljno zrela da donese informisanu odluku o životnom partneru. Od udatih djevojčica i djevojčica majki zahtijeva se da obavljaju veliku količinu kućnih poslova, uz pritisak da dokažu plodnost i da budu odgovorne za podizanje djece dok su i same djeca. One se suočavaju s ograničenim mogućnostima da donose odluke i umanjnim životnim izborima. Dječaci su takođe izloženi dječijim brakovima, ali ova vrsta brakova u mnogo većem broju i intenzivnije pogađa djevojčice.²

² <http://www.childinfo.org/marriage.html>

© UNICEF Crna Gora/Duško Miljanić

Bračno stanje je definisano kao zakonsko bračno stanje svakog lica prema bračnom zakonodavstvu (tj. stanje de jure). Tema ovog poglavlja je bračno stanje maloljetnih lica koja su formalno sklopila brak u skladu sa zakonom. Prema članu 24 Porodičnog zakona,³ lice koje nije navršilo 18 godina života ne može sklopiti brak. Izuzetno od stava 1 ovog člana, sud može dozvoliti sklapanje braka maloljetnom licu starijem od 16 godina, u skladu sa posebnim zakonom.

Popisom su se prikupljali podaci i o vanbračnim zajednicama, koje de facto postoje u našem društvu. Ovo se odnosi na parove koji, iako nijesu vjenčani, žive zajedno i funkcionišu na isti način kao formalno vjenčani parovi. Podaci o ovoj vrsti zajednice nijesu još obrađeni i nijesu na raspolaganju za ovu publikaciju.

Zakonska regulative u ovoj oblasti se razlikuje od države

do države i ne postoji jedinstven međunarodni standard po ovom pitanju. Statistički dogovoreno pravilo je da se podaci o bračnom stanju prezentuju za sva lica starosti 15 i više godina. Stoga je za ovu publikaciju, u ovoj oblasti, posmatrana starosna grupa od 15 do 17 godina. Svi indikatori izračunati u ovom poglavlju predstavljaju učešće populacije prema bračnom stanju u odnosu na populaciju od 15 do 17 godina.

U Crnoj Gori, prema popisu 2003. godine, 329 (1,1%) djece starosti od 15 do 17 godina je bilo u braku. U 2011. godini taj procenat je nešto veći i iznosi 1,2%, iako u apsolutnom iznosu predstavlja manji broj djece u braku (310).

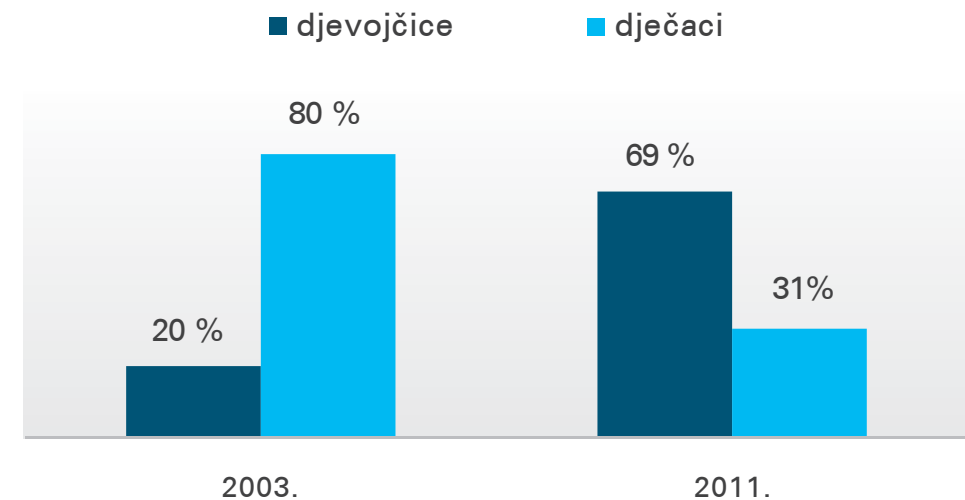
Posmatrano po opštinama, u 2003. godini sve opštine su imale slučajeve djece u braku, a u 2011. godini jedino u Šavniku nije zabilježen nijedan takav slučaj. U 2003. godini

procentualno najveće učešće djece u braku zabilježeno je u Andrijevici i Plavu (preko 2%), a najmanje u Herceg Novom, Danilovgradu, Plužinama i Žabljaku (0,5%). U 2011. godini

preko 2% djece u braku bilo je u Andrijevici, Rožaju i Beranama.

Posmatrano po polu, u 2003. godini, od djece koja su bila u

Grafik 22: Djeca uzrasta od 15 do 17 godina, u braku, prema polu, popisi 2003. i 2011, u %

braku čak 80% su dječaci, a 20% djevojčice. S druge strane, 2011. godine, od ukupnog broja djece koja su bila u braku, njih 69% su djevojčice, a 31% dječaci.

ku u 2003. godini pokazala je da više od polovine tj. 51% ima navršenih 17 godina, dok 30% ima 16 godina, a sa 15 godina u braku je bilo 19% djece.

Starosna struktura djece u bra-

U 2011. godini dvoje petnae-

³ "Službeni list RCG", br. 01/07 od 9.1.2007.

stogodišnjaka (nepunih 1%) bilo je u braku, što je u suprotnosti s odredbama Porodičnog zakona (2007), pa se zaključuje da su ovi brakovi sklopljeni van Crne Gore. Podaci pokazuju da je 122 šesnaestogodišnjaka (39%) i 186 djece

(60%) sa navršenih 17 godina života u braku.

U Crnoj Gori 2003. godine bilo je razvedeno ukupno petoro djece i to tri dječaka i dvije djevojčice. Slučajevi razvedene djece zabilježeni su u opštini

Tabela 6: Djeca u braku prema starosti i popisu

Popis	15 godina	16 godina	17 godina
2003.	19%	30%	51%
2011.	1%	39%	60%

nama Danilovgrad, Nikšić, Podgorica i Ulcinj.

Berane, Bijelo Polje, Herceg Novi, Pljevlja i Podgorica.

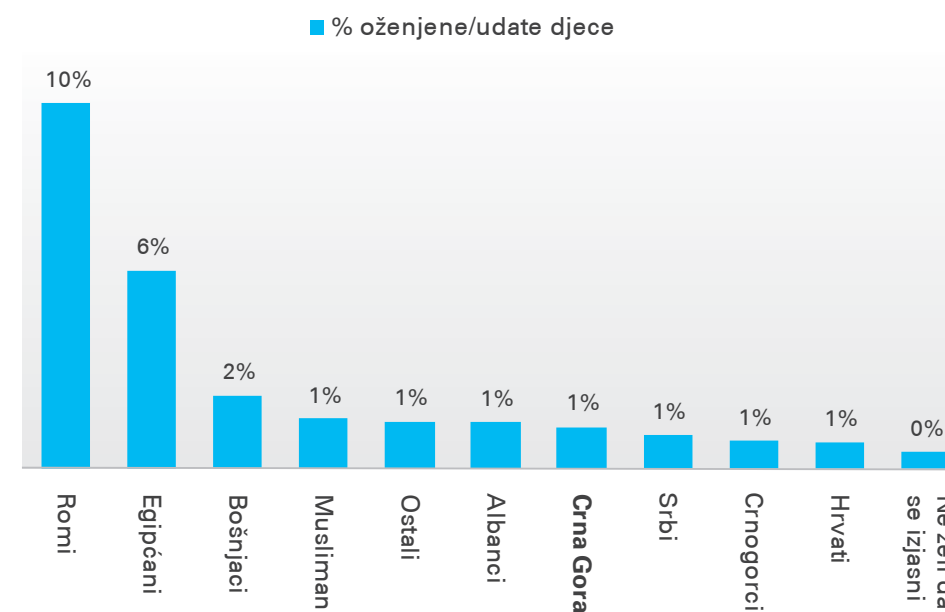
U 2011. godini svi slučajevi razvedene djece zabilježeni su kod djevojčica. Ukupno je bilo osmoro razvedene djece, i to u Beranama, Podgorici, Nikšiću, Ulcinju, Pljevljima i Rožaju.

Popis 2011. godine pokazao je da je u Crnoj Gori samo jedno dijete, i to djevojčica, udovica.

Od ukupnog broja Roma starosti 15-17 godina, 10% je u braku, Egipćana 6% i Bošnjaka 2%. Kod ostalih grupa učešće djece u braku u ukupnoj dječijoj populaciji starosti 15-17 godina je oko 1%.

U 2003. godini u Crnoj Gori je bilo sedmoro djece kojima bračni drug nije živ - jedan dječak i šest djevojčica. Ovi slučajevi su bili u opštinama

Grafik 23: Učešće oženjene/udate djece uzrasta od 15 do 17 godina u populaciji djece istog uzrasta po nacionalnoj ili etničkoj pripadnosti, u %

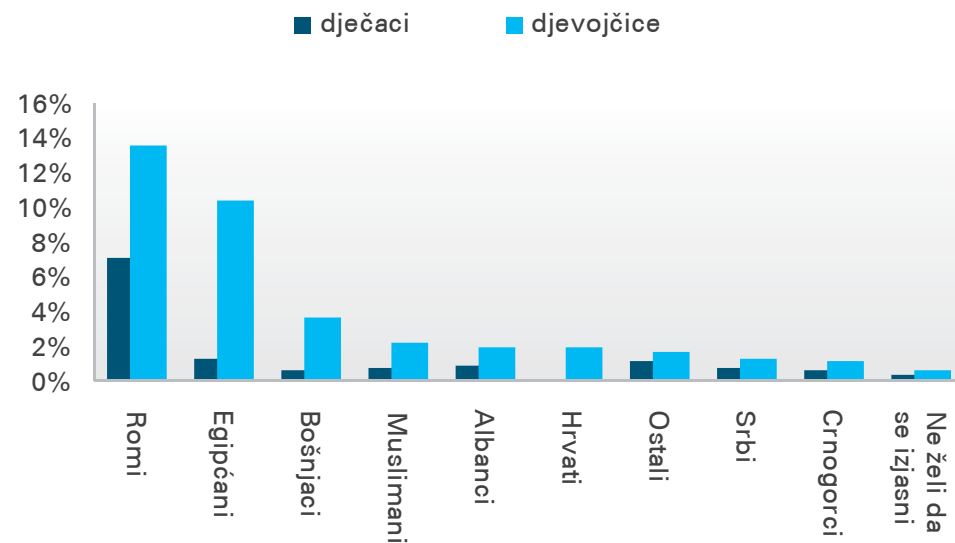
Od ukupnog broja djevojčica Romkinja, njih 13% je u braku, 10% Egipćanki i 4% Bošnjakinja je takođe u braku. Ovi podaci pokazuju da je više djevojčica starosti 15-17 godina udato nego što je dječaka iste starosne dobi oženjeno.

loškim ograničenjima. Pojava ranog rađanja bilježi se kroz redovno godišnje istraživanje o rođenjima.

Donja starosna granica fertiliteta je limitirana isključivo bio-

Stoga nije iznenađujuća činjenica da su popisom 2003. godine zabilježena 104 slučaja djevojčica koje su rodile jedno ili više djece. Njih 92 su rodile po jedno dijete, deset

Grafik 24: Polna strukutra djece u braku, prema učešću populacije u braku u ukupnoj populaciji djece, u %

je rodilo dvoje djece u momentu popisa, a dvije čak troje djece.

Broj djevojčica koje su rađale veći je u 2011. godini i iznosi 125. Struktura prema broju rođene djece je slična: njih 94 su rodile po jedno dijete, 29 dvoje i dvije po troje djece.

Slučajevi ranog rađanja u 2003. godini zabilježeni su u svim opštinama, osim u Žabljaku i Plužinama, dok u 2011.

godini slučajeva ranog rađanja kod djevojčica nije bilo u Žabljaku, Budvi, Danilovgradu i Šavniku.

Starosna struktura pokazuje da je donja granica rađanja registrovana u popisu 2003. – 13 godina. Čak 10 trinaestogodišnjih djevojčica je rodilo po jedno dijete. Devet djevojčica sa navršениh 14 godina je rodilo po jedno dijete, i još 4 po dvoje djece.

Tabela 7: Broj djece prema starosti majke, popisi 2003. i 2011.

Starost	2003. fertilitet			2011. fertilitet		
	1 dijete	2 djece	3 djece	1 dijete	2 djece	3 djece
13	10	-	-	-	-	-
14	9	-	-	1	-	-
15	9	4	-	13	4	1
16	20	3	-	23	6	-
17	44	3	2	57	19	1
Ukupno	92	10	2	94	29	2

Tabela 8: Djevojčice koje su rodile, prema bračnom stanju, popisi 2003. i 2011.

	2003.		2011.	
	Broj djevojčica	%	Broj djevojčica	%
Neudate	30	28.8	64	51.2
Udate	69	66.4	55	44.0
Razvedene	2	1.9	6	4.8
Udovice	1	1.0	-	-
Nepoznato bračno stanje	2	1.9	-	-
Ukupno	104	100%	125	100%

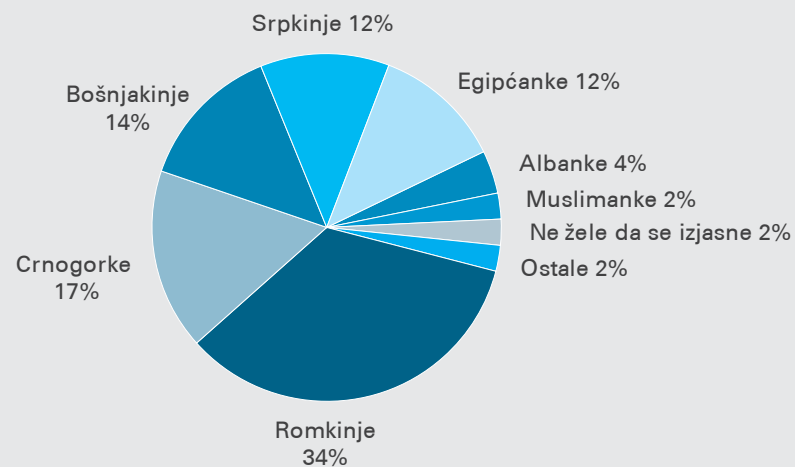
Od ukupnog broja djevojčica koje su rodile prije punoljetstva, prema popisu 2003. godine, 66% ih je sklopilo zakonski brak, a 2011. godine procenat udatih je bio manji (44%). Nasuprot tome, 2003. godine bilo je 29% neudatih djevojčica koje su rodile bebu, a u 2011. godini taj procenat je porastao na 51%.

Od ukupnog broja djevojčica koje su rodile, više od jedne trećina su Romkinje (43 djevojčice).

© UNICEF Crna Gora/Zoran Jovanović-Maceak

Grafik 25: Djevojčice koje su rodile prema nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti, u %

© UNICEF Crna Gora/Zoran Jovanović-Maceak

DJEČIJI RAD

Dječiji rad štetno djeluje na psihofizički razvoj i zdravlje djece i onemogućuje ih da pohađaju i završe školu. Najviše zabrinjavaju najgori oblici dječijeg rada, kako su definisani od strane Međunarodne organizacije rada:⁴

a) svi oblici ropstva ili postupanja slična ropstvu, kao što su prodaja i trgovina djecom, dužnička veza i kmetstvo, i prisilni ili obavezni rad koji obuhvata prisilnu ili obaveznu regrutaciju djece kako bi se koristila u oružanim sukobima;

b) upotreba, kupovanje ili nuđenje djeteta za prostituciju, za proizvodnju pornografije ili pornografskih predstava;

c) upotreba, kupovanje ili nuđenje djeteta za nezakonite aktivnosti, a posebno u proizvodnji i trgovini narkoticima, kako je to definisano u relevantnim međunarodnim sporazumima;

d) rad koji, po svojoj prirodi ili okolnostima u kojim se izvodi, može da naškodi zdravlju, sigurnosti ili moralu djece.

⁴ Međunarodna organizacija rada, Konvencija br. 182 o najgorim oblicima dječijeg rada, 1999. god., član 3

© UNICEF Crna Gora/Zoran Jovanović-Maceak

Pošto su najsiromašnija djeca radno angažovana, dječiji rad doprinosi da se međugeneracijsko siromaštvo nastavi tako što onemogućava djecu koja rade da steknu obrazovanje i iskoriste razvojne mogućnosti da bi postala društveno mobilna do dostizanja zrelosti. Novcem koji zarađuju djeca najčešće pomažu svoju porodicu.

Prema Zakonu o radu (2011. g.),⁵ u Crnoj Gori lice može da sklopi ugovor o radu ako je prema opštim uslovima ovog Zakona navršilo najmanje petnaest godina života. Ova odredba Zakona usklađena je sa preporukama Međunarodne organizacije rada, a samim tim i preporukama UN Ekonomske komisije za Evropu (UNECE)/Eurostata za određivanje donje granice za prikupljanje podataka o radu.

U skladu s tim, Zavod za statistiku je podatke o radnoj aktivnosti lica prikupljao za sva lica stara 15 i više godina. Prema tome, u ovom pogla-

vlju obradiće se rad djece starosti od 15 do 17 godina koja su u popisu izjavila da su obavljala aktivnosti sa ciljem sticanja određenih naknada u novcu ili naturi. S obzirom na metodološku kompleksnost ove materije i složenost definicija korištenih u ovoj oblasti, definisaćemo osnovne pojmove koje ćemo koristiti u ovom poglavlju.

Popisom stanovništva, domaćinstava i stanova 2011. godine prikupljali su se podaci koji se odnose na ekonomsku aktivnost lica i to na aktivnost koju je lice obavljalo u periodu od 25. do 31. marta 2011. godine tj. tokom nedjelje koja je prethodila popisu. Odgovor se prikupljao za lica stara 15 i više godina, na bazi izjave.

Pod pojmom zaposleni u popisu se podrazumijevaju lica koja u nedjelji pred popis:

- obavljala su bilo kakav radovan ili uobičajen rad za platu/profit (u gotovini,

robi ili uslugama), makar jedan sat, ili su obavljala bilo kakav neplaćeni posao (u preduzeću, profesionalnoj praksi ili poljoprivrednoj farmi, koja je u vlasništvu bilo kojeg člana njegove porodice), ili

- nijesu radila (zbog bolesti, godišnjeg odmora, državnih i vjerskih praznika, obrazovanja, obuke, porodijskog odsustva, smanjene proizvodnje i druge privremene nemogućnosti za rad), ali imaju posao na koji će se vratiti.

Pod pojmom **nezaposleni** u popisu se podrazumijevaju lica koja:

- u nedjelji pred popis nijesu radila, ali su tokom marta 2011. godine (četiri nedjelje pred popis) aktivno tražila posao i spremna su da započnu da rade ukoliko im se ponudi posao u toku naredne dvije nedjelje.

Aktivno stanovništvo čine sva zaposlena i nezaposlena lica stara 15 i više godina.

Neaktivno stanovništvo su sva lica stara 15 i više godina koja nijesu svrstana u aktivno stanovništvo.

Stopa aktivnosti predstavlja procenat aktivnog stanovništva u ukupnom stanovništvu starom 15 i više godina.

Stopa zaposlenosti predstavlja procenat zaposlenih u ukupnom stanovništvu starom 15 i više godina.

Stopa nezaposlenosti predstavlja procenat nezaposlenih u ukupnom broju aktivnih.

Prema podacim popisa, svega 443 djeteta starosti od 15 do 17 godina je aktivno, što je 1,7% od ukupnog broja djece tog uzrasta. Preko 6% djece aktivno je u Šavniku, što se može tumačiti radom djece na poljoprivrednom porodičnom imanju. Međutim, pri korišćenju ovih procenata treba

⁵ "Službeni list Crne Gore", br. 49/08 od 15.8.2008, 26/09 od 10.4.2009, 88/09 od 31.12.2009, 26/10 od 7.5.2010, 59/11 od 14.12.2011.

strogo voditi računa o iznosima u apsolutnim vrijednostima, jer kod malih vrijednosti procenat može da bude iznenađujuće velik.

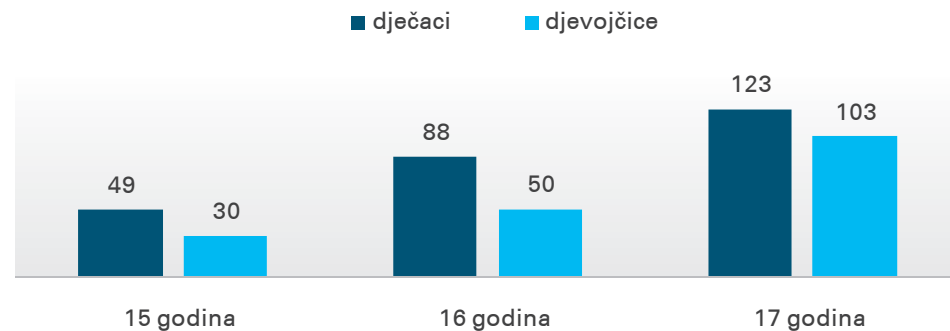
Prema ranije navedenoj definiciji, aktivna lica mogu biti zaposlena ili nezaposlena. Nezaposleno je 58% aktivne djece ovog uzrasta, što znači da aktivno traže posao i spremna su da prihvate da u roku od dvije nedjelje počnu da rade, a 42% ih je već zaposleno prema gore navedenoj definiciji zaposlenosti.

Sa porastom starosti raste i broj djece koja su ekonomski aktivna. Tako je sa 17 godina

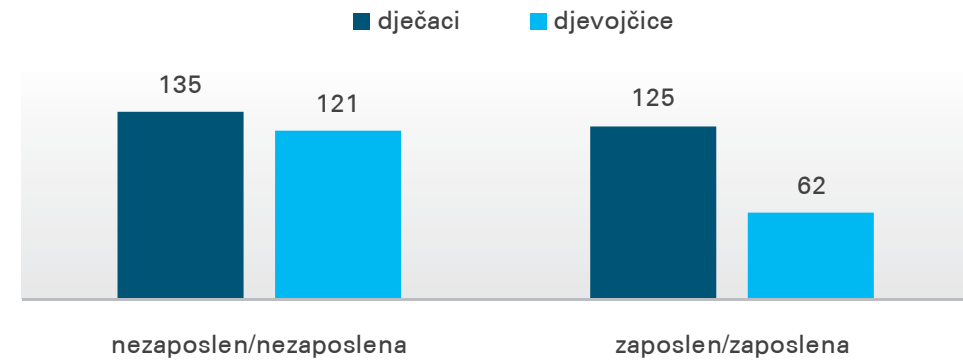
© UNICEF Crna Gora/Zoran Jovanović-Macocak

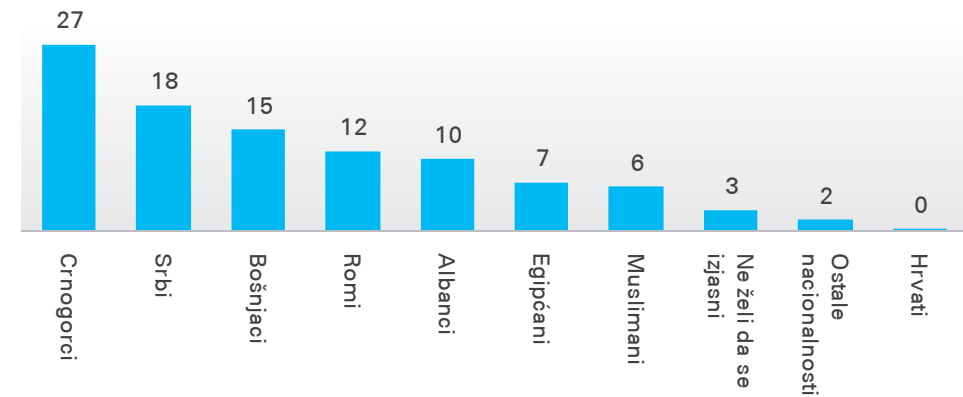
Grafik 26: Broj aktivne djece uzrasta od 15 do 17 godina prema polu i po godinama

Grafik 27: Broj aktivne djece uzrasta od 15 do 17 godina kao zaposleni i nezaposleni

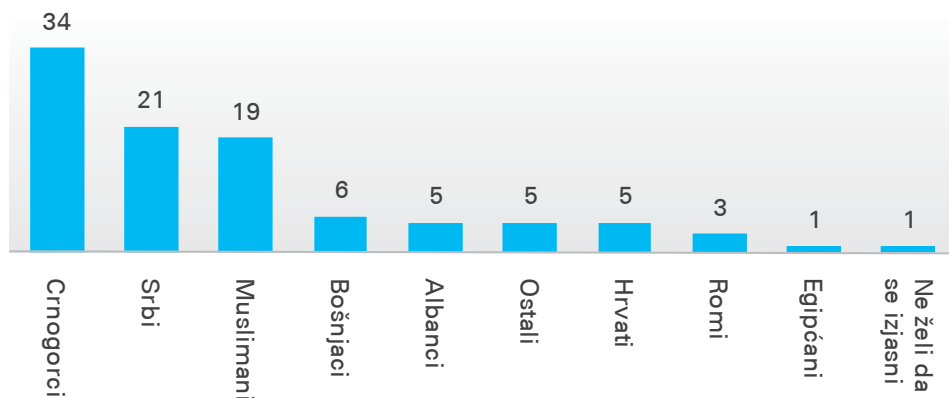
Grafik 28: Aktivna djeca uzrasta od 15 do 17 godina prema nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti u %

ukupno aktivno 226 djece. Polna struktura pokazuje da su u svim posmatranim godinama starosti dječaci aktivniji od djevojčica.

Polna struktura zaposlenih i nezaposlenih pokazuje da su u obje kategorije većina dječaci. Razlika je naročito izražena u kategoriji zaposlene

Grafik 29: Zaposlena djeca uzrasta od 15 do 17 godina prema nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti u %

djece gdje je broj zaposlenih dječaka dvostruko veći od broja zaposlenih djevojčica.

Od ukupnog broja aktivnih lica od 15 do 17 godina najviše je Crnogoraca i to 27%, dok je najmanje učešće Hrvata, kod kojih je svega jedno dijete zadovoljilo navedenu definiciju aktivnosti.

Nacionalna odnosno etnička struktura djece koja su u periodu pred popis obavljala neki rad za nadoknadu u novcu ili naturi i na taj način zadovoljila definiciju zaposlenih prikazana je u grafikonu gore. Zaključujemo da u strukturi zaposlenih najviše ima Crnogoraca, a zatim Srba, što odgovara ukupnoj nacionalnoj strukturi.

© UNICEF Crna Gora/Zoran Jovanović-Maccek

DRŽAVLJANSTVO

Kako bi podaci predstavljani u ovom poglavlju bili jasniji, ukratko ćemo objasniti pojam državljanstva.⁶ Pod državljanstvom se uobičajeno podrazumijeva odnos javno-pravnog karaktera između fizičkog lica i države. Na osnovu državljanstva lice stiče status državljanina zemlje koji mu čini pravno dostupnim određena građanska, politička, ekonomska, socijalna i druga prava, ali ga i stavlja u situaciju

da mu se mogu nametnuti određene obaveze i dužnosti.

U praksi se dosljedno ne sprovodi načelo jednog državljanstva (tj. da svako lice treba da bude državljanin jedne države), te se sreću slučajevi tzv. sukoba državljanstva, koji u svom negativnom vidu rezultira situacijom u kojoj lice nijedna država ne priznaje za svog državljanina i takva lica se nazivaju apatridi. U po-

zitivnom vidu sukoba državljanstva, imamo lica sa dva (bipatridi) ili više državljanstava (polipatridi).

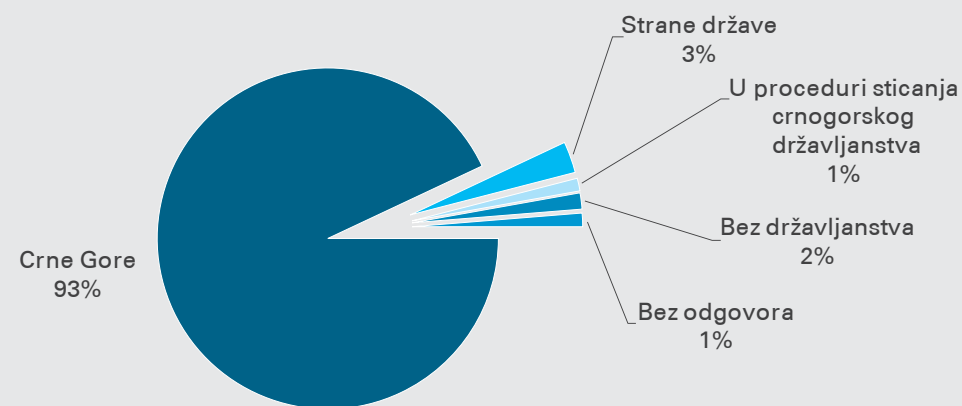
Svaka država propisuje svoja pravila kojima reguliše pitanja državljanstva, a naročito ona od kojih zavisi koja će lica i pod kojim uslovima smatrati svojim državljanima, odnosno, pod kojim uslovima pojedina lica prestaju biti njeni državljanini. Tako i Evropska konvencija o državljanstvu iz 1997. godine u svom članu 3 propisuje da će svaka država svojim pra-

vnim propisima odrediti ko su njezini državljanini.

Pitanja u vezi sa državljanstvom građana regulisana su Zakonom o crnogorskom državljanstvu (2011). Evidenciju o državljanima Crne Gore vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova.

Popisom stanovništva sprovedenim u aprilu 2011. godine prikupljali su se podaci o državljanstvu lica. Svi podaci dobijeni su isključivo na osnovu izjave lica, bez provjere doku-

Grafik 30: Djeca u Crnoj Gori prema državljanstvu

⁶ UNHCR, 2007, „Državljanstvo i apatridija – priručnik za parlamentarce“

mentacije. Podatke o pitanju državljanstva nije moguće uporediti sa podacima prethodnog popisa 2003. godine, jer je u vrijeme sprovođenja tog popisa postojala država Srbija i Crna Gora, kao i državljanstvo te države.

Podaci popisa iz 2011. godine pokazuju da ukupno 92% stanovništva Crne Gore ima državljanstvo Crne Gore. Od ukupnog broja djece starosti od 0 do 17 godina, 93% ima državljanstvo Crne Gore, što znači da je nešto veći procenat djece sa crnogorskim državljanstvom nego što je to slučaj s ukupnim stanovništvom.

U ukupnom stanovništvu Crne Gore 4,6% stanovnika ima državljanstvo neke strane države. Među djecom, 3% ih je sa stranim državljanstvom. U proceduri sticanja crnogorskog državljanstva je 1,2% ili 1753 djece.

Prema UN Konvenciji o statusu lica bez državljanstva (1954,

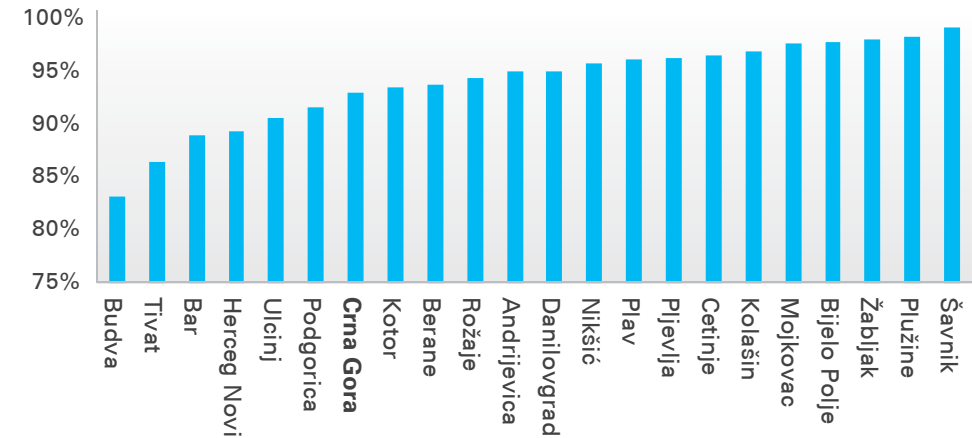
član 1(1)), lice bez državljanstva (apatrid) je definisano na sljedeći način: „... termin ‘lice bez državljanstva’ znači osobu koju nijedna država ne smatra svojim državljaninom u skladu sa svojim zakonom“. Drugim riječima, biti apatrid znači biti bez nacionalnosti ili državljanstva. Važni uzroci nedostatka državljanstva su diskriminacija i nedostaci u zakonodavstvu koje reguliše državljanstvo.⁷

U Crnoj Gori bez državljanstva je 4312 stanovnika, od toga 2226 su djeca, što nam pokazuje da je više od polovine lica bez državljanstva mlađe od 18 godina (51%).

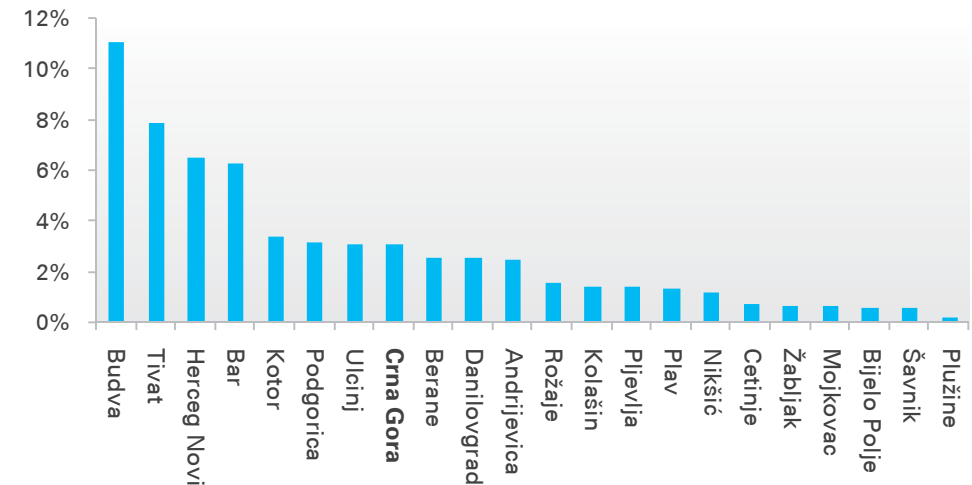
Posmatrano po opštinama, struktura djece prema državljanstvu prikazana je u sljedećim grafikonima.

Manje od 90% djece koja imaju crnogorsko državljanstvo su u Budvi, Tivtu, Baru i Hercegu Novom. Upravo u tim opštinama je i najveći broj dje-

Grafik 31: Procenat djece koja imaju crnogorsko državljanstvo po opštinama

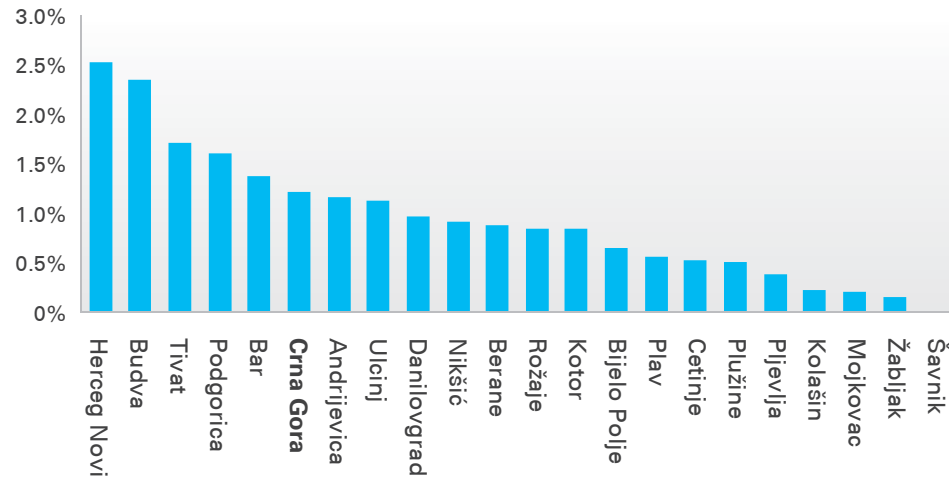

Grafik 32: Procenat djece koja imaju državljanstvo strane države po opštinama

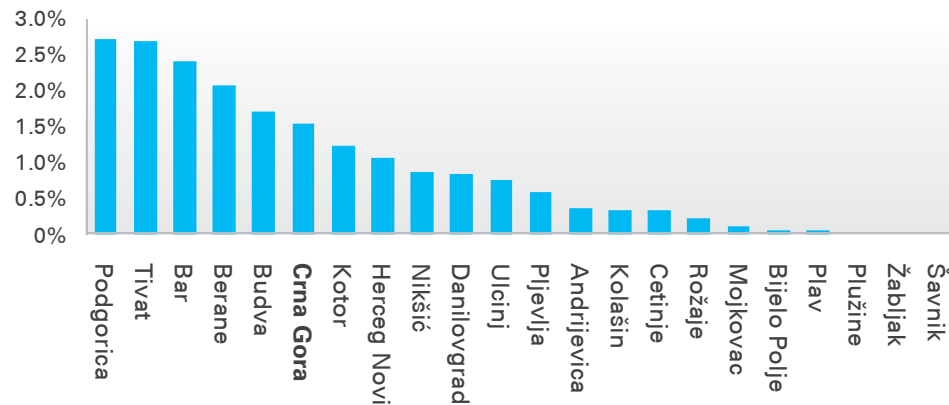

⁷ UNHCR, <http://www.unhcr.org/pages/49c3646c158.html>

Grafik 33: Procenat djece koja su u proceduri sticanja crnogorskog državljanstva po opštinama

Grafik 34: Procenat djece bez državljanstva po opštinama

ce sa državljanstvom strane države, i to u Budvi 11%, Tivtu 8%, a u Baru i Herceg Novom po 6%.

Strane države čije državljanstvo djeca najčešće imaju su: Srbija (2707), Bosna i Hercegovina (541), Kosovo (367), Hrvatska (204), zatim Ruska Federacija (178) i SAD (149). Pored toga, u pomenutim opštinama i Podgorici je i najveći broj djece koja su u proceduri sticanja državljanstva, iako ovaj procenat nigdje ne prelazi 2,5% od ukupnog broja djece.

Bez državljanstva je najviše djece u Podgorici i Tivtu, a u Plužinama, Žabljaku i Šavniku nema nijedno dijete bez državljanstva.

U sjevernom regionu 96% djece su državljani Crne Gore. U središnjem regionu, kao i na nivou Crne Gore, 93% djece ima državljanstvo Crne Gore. U primorskom regionu je manje djece sa državljanstvom Crne Gore, i to 89%. U primo-

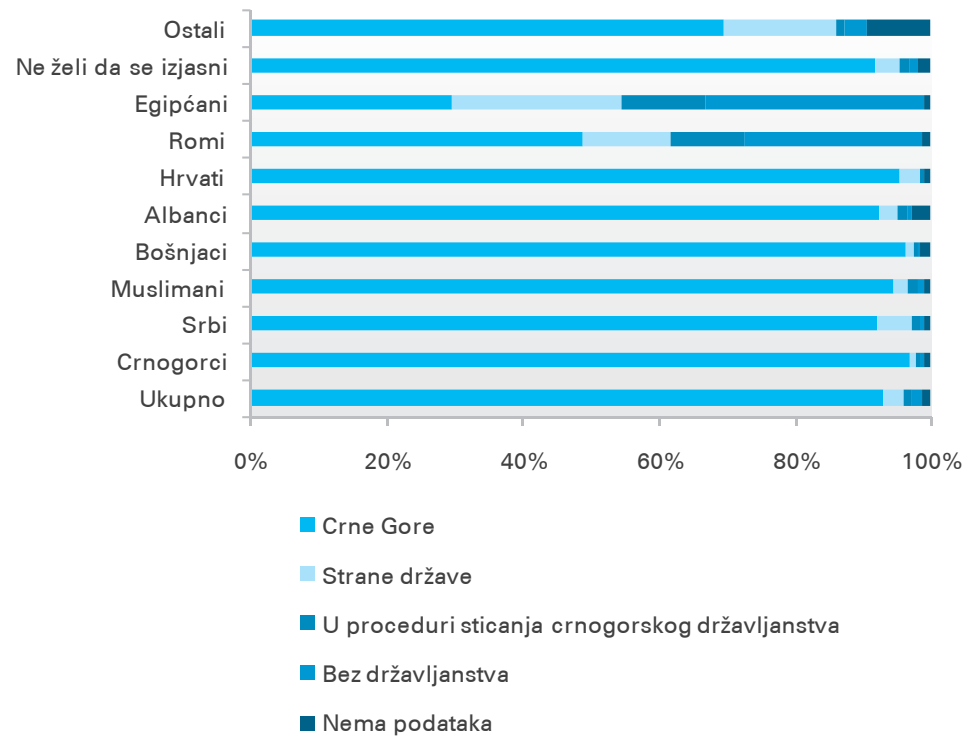
rskom regionu živi 6% djece sa stranim državljanstvom, u središnjem regionu 2,5%, a u sjevernom regionu 1,4%.

U narednoj tabeli prikazana je struktura djece prema posjedovanju državljanstva po nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti.

Velika većina djece, preko 90%, kod Crnogoraca, Srba, Muslimana, Bošnjaka, Albanaca i Hrvata ima državljanstvo Crne Gore. Kod Roma i Egipćana taj procenat je mnogo manji i iznosi 50% odnosno 30%.

Stanovništvo Crne Gore čine i djeca koja imaju strano državljanstvo. Najviše stranih državljanina među djecom je kod Egipćana, 25% i Roma, 13%. Sljede Srbi sa 5%, dok sve ostale nacionalne i etničke grupe imaju oko 2% djece koja nijesu državljani Crne Gore, osim djece crnogorske nacionalnosti kod kojih manje od 1% ima državljanstvo strane države. Najveći broj djece sa državljanstvom strane države

Grafik 35: Djeca prema državljanstvu i nacionalnoj pripadnosti, u %

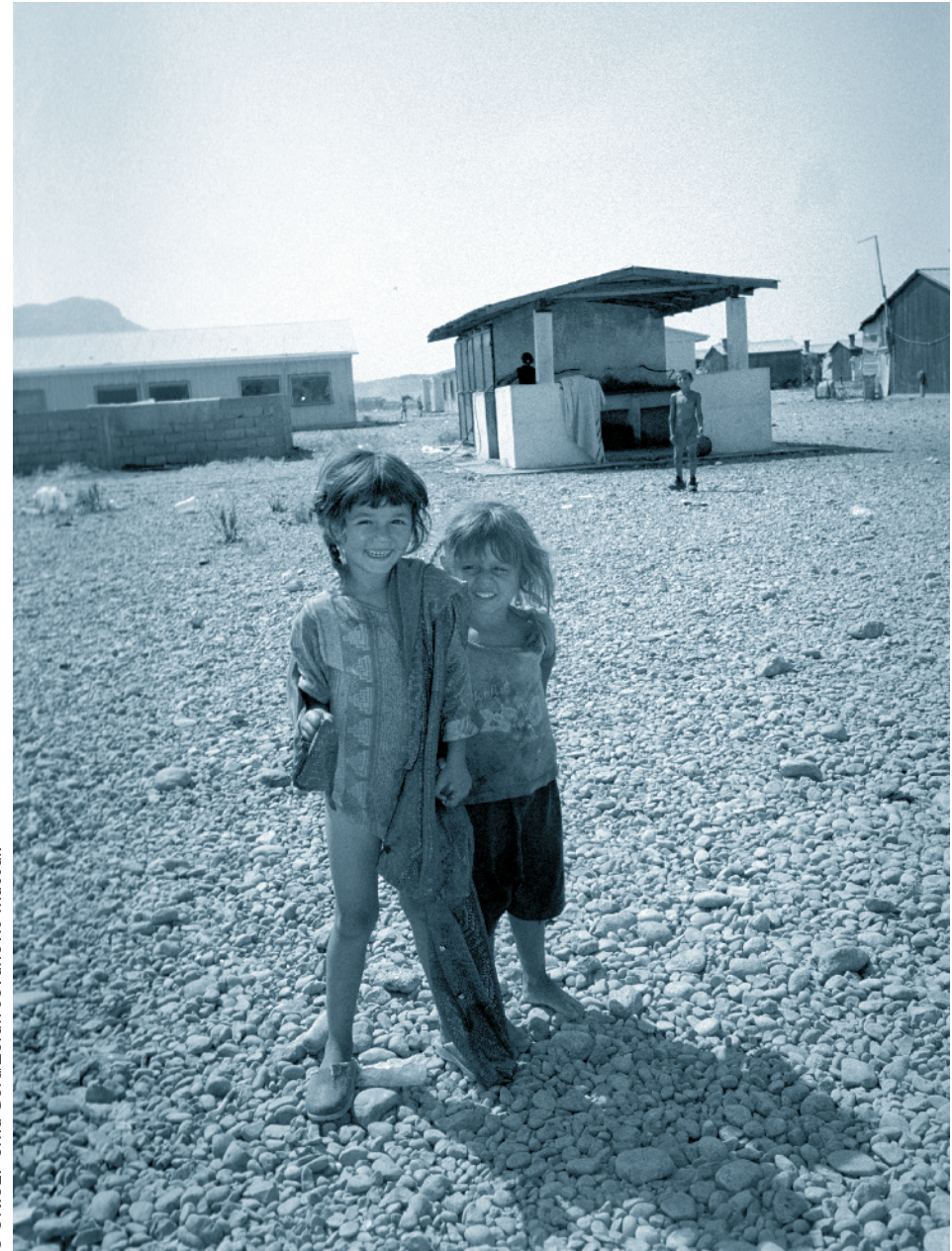

živi u: Budvi, Tivtu, Baru, Herceg Novom, Kotoru, Ulcinju i Podgorici.

U proceduri sticanja crnogorskog državljanstva je 12% Egipćana i 11% Roma, a kod svih ostalih nacionalnih i etničkih grupa u proceduri je oko 1% djece.

Najveći procenat egipatske djece, i to 32%, nema državljanstvo niti jedne države, dok je taj procenat nešto niži kod romske djece i iznosi 26%. Kod svih ostalih grupa manje od 1% djece nema državljanstvo.

© UNICEF Crna Gora/Zoran Jovanović-Maceak

ETNIČKO-KULTUROLOŠKE KARAKTERISTIKE

Pitanje etničko-kulturoloških karakteristika stanovništva sve više postaje relevantno u velikom broju zemalja u kontekstu migracija, integracija i politika etničkih manjina, tako da se ovoj temi poklanja mnogo više pažnje nego u prošlosti.

Upravo iz ovih razloga, pitanju etničko-kulturoloških karakteristika stanovništva poklonila se mnogo veća pažnja u preporukama za popis 2010/11. nego ikada do sad. Ova pitanja su mnogo eksplicitnije i detaljnije objašnjena, uz korišćenje iskustva zemalja u popisu 2000/01.

Etničko-kulturološke karakteristike imaju izrazito subjektivnu dimenziju i mogu biti politički veoma osjetljive. Upravo zbog toga je otvoreno i slobodno izjašnjavanje svih pojedinaca od suštinske važnosti.

Metodologija je predvidjela da za djecu mlađu od 15 godina odgovore na ova pitanja daju roditelji ili staratelji. Treba napomenuti da je metodologija popisa predvidjela da se za djecu bez roditeljskog staranja, mlađu od 15 godina i smještenu u odgovarajućim institucijama, na ovo pitanje daje odgovor „Ne želi da se izjasni“.

Preporučeno je da se u procesu formulisanja pitanja, definisanja klasifikacija i samog sprovođenja popisa među pripadnicima etničkih manjina obavezno izvrše konsultacije i pripreme sa predstavnicima etničkih, jezičkih i religijskih grupa, kako bi se obezbijedilo puno učešće u popisu.⁸

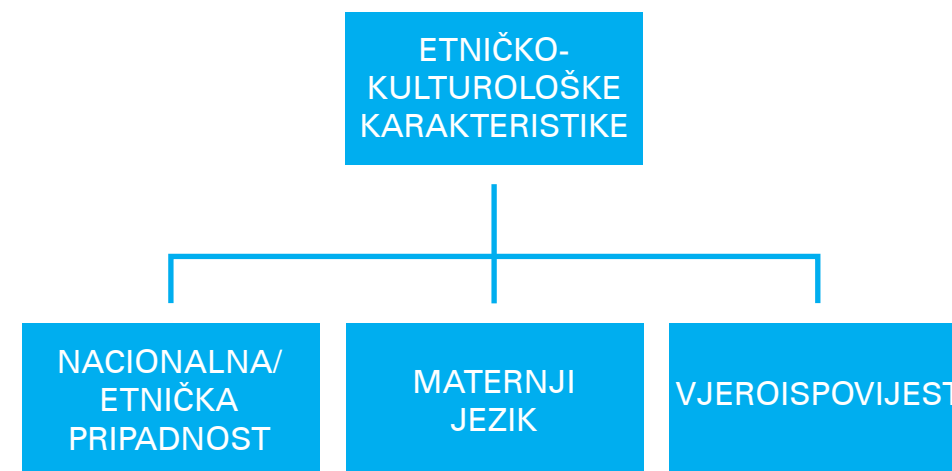
Popisom su se prikupljali podaci o nacionalnoj, odnosno etničkoj pripadnosti, vjeroispovijesti i maternjem jeziku.

Podaci o etničkoj strukturi uku-

pnog stanovništva pokazuju da je Crna Gora u punom smislu riječi multietnička i multikulturalna zajednica.

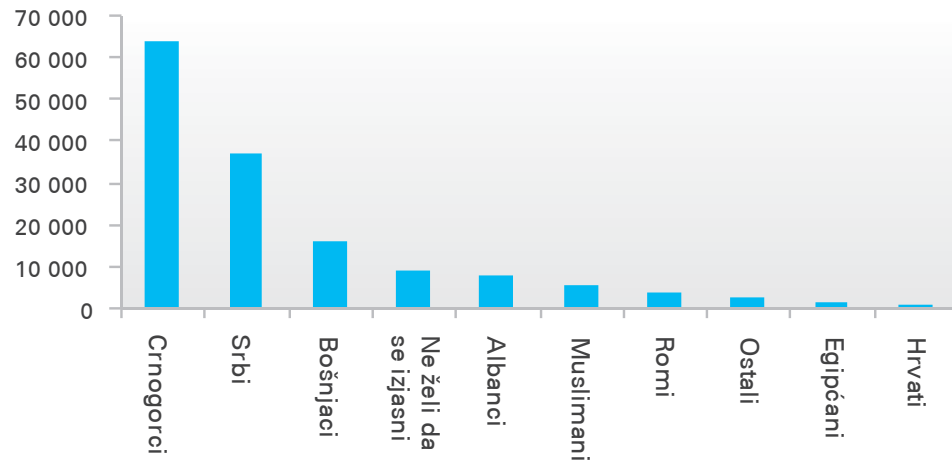
Podaci pokazuju da je najveći broj djece crnogorske nacionalnosti (44%), zatim srpske (25%) i bošnjačke (11%) nacionalne odnosno etničke pripadnosti. Sa manje od 1% učešća u dječijoj populaciji su Egipćani i Hrvati. Potrebno je istaći da 6,1% djece nije željelo da se izjasni.

Učešće populacije Crnogoraca,

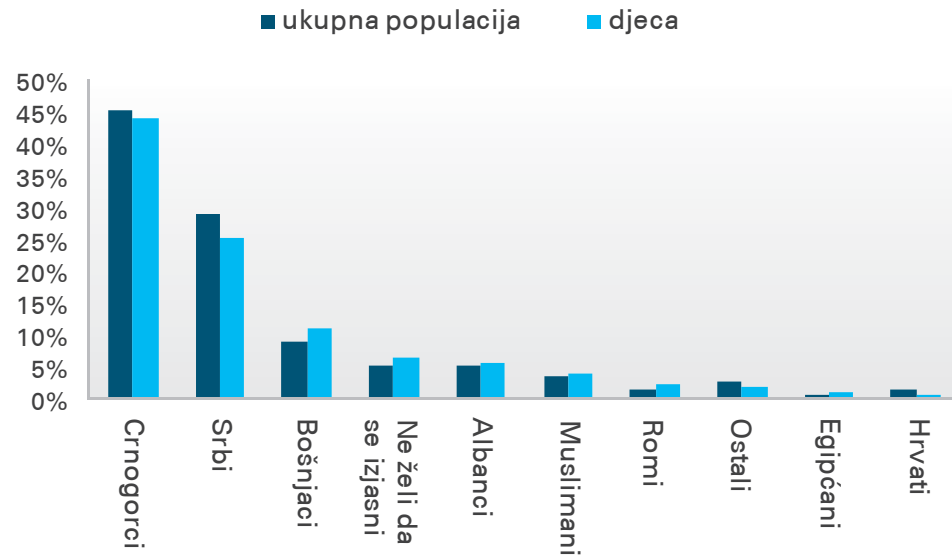

⁸ Preporuke UNECE/EUROSTAT za popis stanovništva, domaćinstava i stanova, runda 2010.

Grafik 36: Nacionalna odnosno etnička struktura djece

Grafik 37: Ukupna populacija i djeca prema nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti, u %

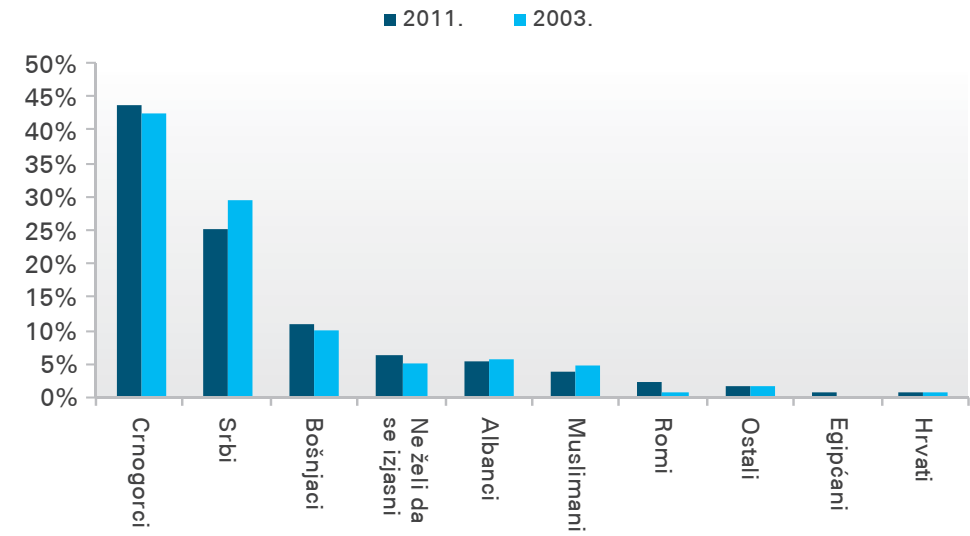
Srba i Hrvata je veće nego učešće njihove djece u ukupnoj populaciji djece. Kod ostalih posmatranih populacija djeca imaju veće učešće u ukupnoj populaciji djece nego ukupna populacija u ukupnom stanovništvu. Možemo zaključiti da su Bošnjaci, Albanci, Muslimani, Romi i Egipćani mlađe populacije.

Razlike u nacionalnoj odnosno etničkoj strukturi djece prema

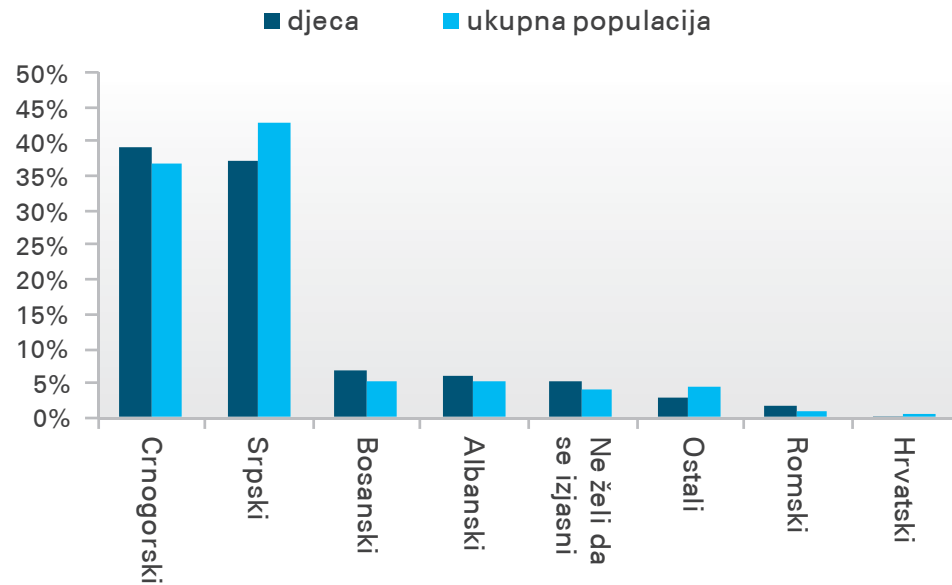
popisima 2003. godine i popisu 2011. godine nijesu velike. Broj djece Crnogoraca, Bošnjaka, Roma, Egipćana, kao i onih koji nijesu željeli da se izjasne, u 2011. godini porastao je u odnosu na 2003. godinu. Broj djece Srba, Albanaca, Muslimana i Hrvata manji je 2011. godine nego 2003. godine.

U etničko-kulturološke karakteristike prikupljane popisom

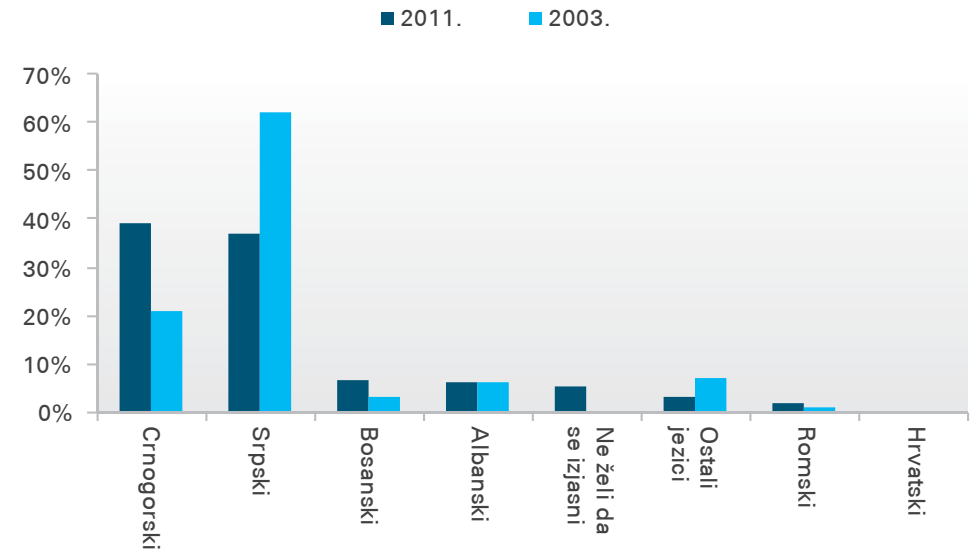
Grafik 38: Djeca prema nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti, prema popisima 2003. i 2011., u %

Grafik 39: Ukupna populacija i djeca prema maternjem jeziku, u %

Grafik 40: Uporedni pregled djece prema maternjem jeziku, popis 2003. i 2011. u %

© UNICEF Crna Gora/Risto Božović

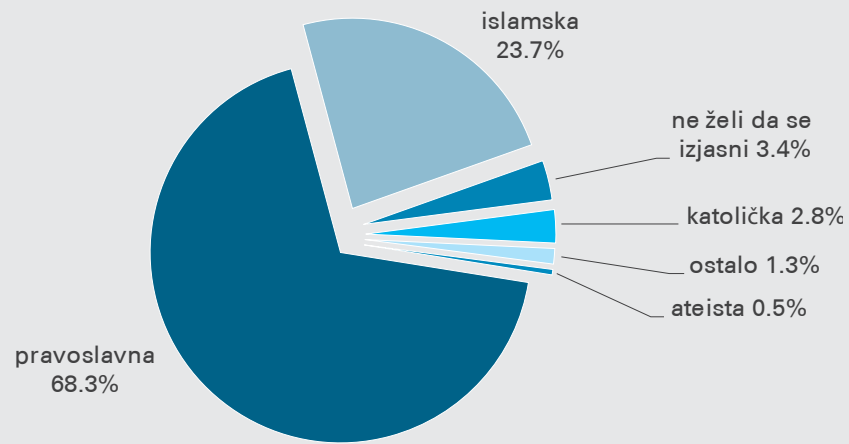
spada i maternji jezik. U 2011. godini povećan je broj djece, u odnosu na 2003. godinu, koja su kao maternji jezik navela crnogorski, bosanski i romski.

Vjeroispovijest je treća etničko-kulturološka karakteristika prikupljena popisom. Struktura djece prema vjeroispovijesti prikazana je u sljedećem grafikonu.

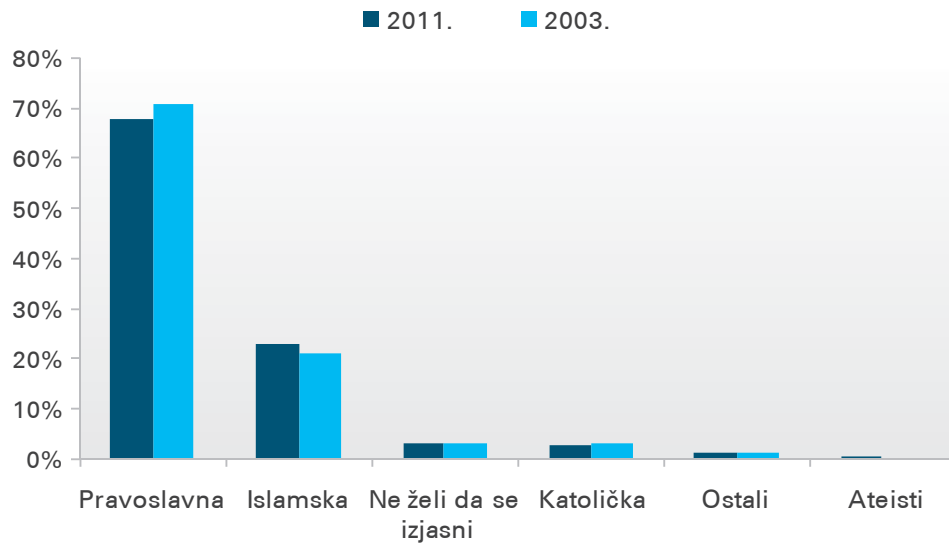
Preko dvije trećine djece u Crnoj Gori je pravoslavne vjeroispovijesti. Djece islamske vjeroispovijesti je 24%, a katoličke 3,4%.

U 2011. godini u odnosu na 2003. godinu povećan je broj djece islamske vjeroispovijesti, a smanjen broj djece pravoslavne vjeroispovijesti. Ostale kategorije nijesu zabilježile značajnije promjene.

Grafik 41: Djeca u Crnoj Gori prema vjeroispovijesti, u %

Grafik 42: Uporedni pregled djece prema vjeroispovijesti, popisi 2003. i 2011. u %

© UNICEF Crna Gora/Risto Božović

DODATAK 1: STATISTIČKE TABELE

Tabela 1: Stanovništvo i djeca starosti 0-17 godina, Popis 2003.

Stanovništvo				Djeca			Učešće djece u ukupnom stanovništvu
Opštine	ukupno	muško	žensko	ukupno	muško	žensko	
Andrijeвица	5 785	2 941	2 844	1 343	690	653	23.2
Bar	40 037	19 529	20 508	9 655	4 953	4 702	24.1
Berane	35 068	17 545	17 523	9 393	4 817	4 576	26.8
Bijelo Polje	50 284	25 227	25 057	13 680	7 004	6 676	27.2
Budva	15 909	7 634	8 275	3 848	2 009	1 839	24.2
Cetinje	18 482	8 879	9 603	4 151	2 092	2 059	22.5
Danilovgrad	16 523	8 240	8 283	4 242	2 209	2 033	25.7
Herceg Novi	33 034	16 007	17 027	7 160	3 724	3 436	21.7
Kolašin	9 949	4 983	4 966	2 359	1 208	1 151	23.7
Kotor	22 947	10 873	12 074	5 119	2 681	2 438	22.3
Mojkovac	10 066	5 044	5 022	2 558	1 285	1 273	25.4
Nikšić	75 282	37 169	38 113	18 413	9 471	8 942	24.5
Plav	13 805	6 821	6 984	4 311	2 218	2 093	31.2
Pljevlja	35 806	17 560	18 246	7 650	3 874	3 776	21.4
Plužine	4 272	2 137	2 135	885	444	441	20.7
Podgorica	169 132	82 868	86 264	44 172	23 072	21 100	26.1
Rožaje	22 693	11 357	11 336	7 710	4 008	3 702	34.0
Šavnik	2 947	1 462	1 485	596	294	302	20.2
Tivat	13 630	6 711	6 919	3 101	1 600	1 501	22.8
Ulcinj	20 290	10 172	10 118	5 442	2 808	2 634	26.8
Žabljak	4 204	2 066	2 138	895	445	450	21.3
Crna Gora	620 145	305 225	314 920	156 683	80 905	75 777	25.3

Tabela 1a: Stanovništvo i djeca starosti 0-17 godina, Popis 2011.

Stanovništvo				Djeca			Učešće djece u ukupnom stanovništvu
Opštine	ukupno	muško	žensko	ukupno	muško	žensko	
Andrijeвица	5 071	2 614	2 457	1 119	551	568	21.1
Bar	42 048	20 670	21 378	9 485	4 994	4 491	22.6
Berane	33 970	17 087	16 883	8 871	4 651	4 220	26.1
Bijelo Polje	46 051	23 204	22 847	11 729	6 036	5 693	25.5
Budva	19 218	9 224	9 994	4 266	2 223	2 043	22.2
Cetinje	16 657	8 031	8 626	2 998	1 570	1 428	18.0
Danilovgrad	18 472	9 704	8 768	3 884	2 047	1 837	21.0
Herceg Novi	30 864	14 990	15 874	6 229	3 278	2 951	20.2
Kolašin	8 380	4 229	4 151	1 721	849	872	20.5
Kotor	22 601	10 837	11 764	4 576	2 383	2 193	20.2
Mojkovac	8 622	4 352	4 270	1 921	1 002	919	22.3
Nikšić	72 443	35 751	36 692	16 594	8 586	8 008	22.9
Plav	13 805	6 821	6 984	4 311	2 218	2 093	31.2
Pljevlja	30 786	15 138	15 648	5 862	2 955	2 907	19.0
Plužine	3 246	1 666	1 580	581	291	290	17.9
Podgorica	185 937	90 614	95 323	45 667	23 758	21 882	24.6
Rožaje	22 964	11 776	11 188	7 271	3 818	3 453	31.7
Šavnik	2 070	1 071	999	373	188	185	18.0
Tivat	14 031	6 903	7 128	3 025	1 566	1 459	21.6
Ulcinj	19 921	9 938	9 983	4 718	2 420	2 298	23.7
Žabljak	3 569	1 773	1 796	653	313	340	18.3
Crna Gora	620 029	306 236	313 793	145 126	75 367	69 759	23.4

Tabela 2: Djeca prema pojedinačnim godinama starosti, Popis 2003.

Opštine	Ukupno	Pojedinačne godine starosti							
		0	1	2	3	4	5	6	7
Andijevica	1 343	67	67	97	76	75	58	58	68
Bar	9 655	457	459	475	497	459	540	501	502
Berane	9 393	454	505	489	469	454	499	517	525
Bijelo Polje	13 680	682	753	682	734	698	712	723	755
Budva	3 848	208	200	221	194	186	175	219	217
Cetinje	4 151	156	171	160	171	165	198	196	237
Danilovgrad	4 242	191	205	204	227	200	229	200	204
Herceg Novi	7 160	355	327	370	369	377	372	343	393
Kolašin	2 359	109	118	95	113	106	105	109	125
Kotor	5 119	225	262	255	251	239	277	277	297
Mojkovac	2 558	112	136	136	119	112	148	141	136
Nikšić	18 413	918	969	991	938	945	1 029	1 001	1 046
Plav	4 311	208	222	199	212	215	239	221	232
Pljevlja	7 650	357	367	368	355	337	405	413	413
Plužine	885	40	48	51	41	40	33	39	40
Podgorica	44 172	2 310	2 334	2 394	2 355	2 304	2 328	2 460	2 446
Rožaje	7 710	420	442	428	403	403	369	368	429
Šavnik	596	27	27	28	21	27	29	23	35
Tivat	3 101	127	130	165	141	174	172	144	150
Ulcinj	5 442	227	258	252	262	310	290	276	314
Žabljak	895	40	32	44	38	33	44	49	42
Crna Gora	156 683	7 690	8 032	8 104	7 986	7 859	8 251	8 278	8 606

Pojedinačne godine starosti									
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
77	57	79	72	81	71	92	77	85	86
571	577	504	557	574	586	574	613	600	609
563	553	573	557	548	524	520	538	571	534
784	687	726	771	806	814	812	830	914	797
220	205	198	227	219	241	198	243	252	225
233	219	244	262	289	264	294	291	308	293
220	224	215	268	243	281	288	289	299	255
396	390	396	429	402	459	402	460	447	473
154	118	123	139	125	161	149	182	158	170
262	276	283	316	297	296	308	327	331	340
154	126	152	146	150	151	141	180	164	154
1 034	1 084	1 033	1 068	1 007	992	1 012	1 081	1 146	1 119
240	230	220	268	267	273	243	284	263	275
411	407	417	442	462	474	453	501	521	547
54	52	43	46	47	53	68	57	67	66
2 486	2 368	2 468	2 439	2 583	2 494	2 438	2 649	2 696	2 620
434	408	464	479	443	485	452	480	396	407
28	36	26	36	43	41	50	40	30	49
189	182	192	185	191	183	174	185	212	205
318	314	301	319	352	295	305	345	344	360
46	54	52	59	64	52	64	69	63	50
8 874	8 567	8 709	9 085	9 193	9 190	9 037	9 721	9 867	9 634

Tabela 2a: Djeca prema pojedinačnim godinama starosti, Popis 2011.

Opštine	Ukupno	Pojedinačne godine starosti							
		0	1	2	3	4	5	6	7
Andijevica	1 119	50	54	48	59	40	60	51	56
Bar	9 485	507	532	530	503	488	455	469	488
Berane	8 871	465	437	459	474	443	426	456	469
Bijelo Polje	11 729	601	625	679	615	559	565	590	618
Budva	4 266	293	287	280	271	228	213	199	235
Cetinje	2 998	145	174	160	134	141	147	143	150
Danilovgrad	3 884	194	209	199	196	202	203	176	222
Herceg Novi	6 229	348	356	323	351	323	319	300	344
Kolašin	1 721	81	85	85	69	70	77	72	96
Kotor	4 576	300	270	224	253	240	200	243	213
Mojkovac	1 921	79	72	89	79	76	95	100	114
Nikšić	16 594	888	886	886	889	784	789	807	859
Plav	3 583	169	156	154	180	176	181	191	190
Pljevlja	5 862	233	263	260	251	286	276	306	298
Plužine	581	20	22	23	30	25	21	30	32
Podgorica	45 667	2 649	2 698	2 667	2 602	2 339	2 319	2 402	2 376
Rožaje	7 271	417	422	410	380	395	386	385	422
Šavnik	373	11	21	16	18	17	20	21	23
Tivat	3 025	185	200	188	179	168	143	132	149
Ulcinj	4 718	238	253	238	235	207	246	223	249
Žabljak	653	26	32	32	37	35	23	33	37
Crna Gora	145 126	7 899	8 054	7 950	7 805	7 242	7 164	7 329	7 640

Pojedinačne godine starosti									
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
65	75	76	71	74	61	63	73	68	75
529	520	545	536	558	530	555	563	623	554
485	504	503	487	468	537	530	580	577	571
710	632	693	610	740	676	695	749	717	655
231	226	221	216	203	225	225	245	228	240
168	132	163	164	158	172	215	217	206	209
202	237	226	226	221	214	250	222	252	233
319	342	360	386	346	345	337	387	369	374
99	87	109	100	95	101	129	135	115	116
272	228	260	234	256	273	286	280	279	265
110	124	114	107	124	142	123	133	122	118
949	943	905	927	988	964	1 050	1 046	1 011	1 023
204	220	213	186	224	228	233	232	222	224
332	345	352	316	377	406	387	383	394	397
32	40	40	26	37	34	35	45	39	50
2 552	2 601	2 601	2 419	2 509	2 603	2 498	2 771	2 618	2 443
411	461	404	370	398	356	408	420	375	451
24	21	13	20	25	22	22	30	33	16
164	144	175	170	179	153	146	184	187	179
253	235	271	295	277	306	282	323	296	291
26	43	29	30	35	54	39	45	52	45
8 137	8 160	8 273	7 896	8 292	8 402	8 508	9 063	8 783	8 529

Tabela 3: Djeca prema pojedinačnim godinama starosti, Popis 2003.

Opštine	Ukupno	Dobne grupe					
		0	1-3	4-5	6-9	10-14	15-17
Andrijevića	1 343	67	240	133	260	395	248
Bar	9 655	457	1 431	999	2 151	2 795	1 822
Berane	9 393	454	1 463	953	2 158	2 722	1 643
Bijelo Polje	13 680	682	2 169	1 410	2 949	3 929	2 541
Budva	3 848	208	615	361	861	1 083	720
Cetinje	4 151	156	502	363	885	1 353	892
Danilovgrad	4 242	191	636	429	848	1 295	843
Herceg Novi	7 160	355	1 066	749	1 522	2 088	1 380
Kolašin	2 359	109	326	211	506	697	510
Kotor	5 119	225	768	516	1 112	1 500	998
Mojkovac	2 558	112	391	260	557	740	498
Nikšić	18 413	918	2 898	1 974	4 165	5 112	3 346
Plav	4 311	208	633	454	923	1 271	822
Pljevlja	7 650	357	1 090	742	1 644	2 248	1 569
Plužine	885	40	140	73	185	257	190
Podgorica	44 172	2 310	7 083	4 632	9 760	12 422	7 965
Rožaje	7 710	420	1 273	772	1 639	2 323	1 283
Šavnik	596	27	76	56	122	196	119
Tivat	3 101	127	436	346	665	925	602
Ulcinj	5 442	227	772	600	1 222	1 572	1 049
Žabljak	895	40	114	77	191	291	182
Crna Gora	156 683	7 690	24 122	16 110	34 325	45 214	29 222

Ukupno djece u %	%					
	0	1-3	4-5	6-9	10-14	15-17
100	5.0	17.9	9.9	19.4	29.4	18.5
100	4.7	14.8	10.3	22.3	28.9	18.9
100	4.8	15.6	10.1	23.0	29.0	17.5
100	5.0	15.9	10.3	21.6	28.7	18.6
100	5.4	16.0	9.4	22.4	28.1	18.7
100	3.8	12.1	8.7	21.3	32.6	21.5
100	4.5	15.0	10.1	20.0	30.5	19.9
100	5.0	14.9	10.5	21.3	29.2	19.3
100	4.6	13.8	8.9	21.4	29.5	21.6
100	4.4	15.0	10.1	21.7	29.3	19.5
100	4.4	15.3	10.2	21.8	28.9	19.5
100	5.0	15.7	10.7	22.6	27.8	18.2
100	4.8	14.7	10.5	21.4	29.5	19.1
100	4.7	14.2	9.7	21.5	29.4	20.5
100	4.5	15.8	8.2	20.9	29.0	21.5
100	5.2	16.0	10.5	22.1	28.1	18.0
100	5.4	16.5	10.0	21.3	30.1	16.6
100	4.5	12.8	9.4	20.5	32.9	20.0
100	4.1	14.1	11.2	21.4	29.8	19.4
100	4.2	14.2	11.0	22.5	28.9	19.3
100	4.5	12.7	8.6	21.3	32.5	20.3
100	4.9	15.4	10.3	21.9	28.9	18.7

Tabela 3a: Djeca prema pojedinačnim godinama starosti, Popis 2011.

Opštine	Ukupno	Dobne grupe					
		0	1-3	4-5	6-9	10-14	15-17
Andrijevića	1 119	50	161	100	247	345	216
Bar	9 485	507	1 565	943	2 006	2 724	1 740
Berane	8 871	465	1 370	869	1 914	2 525	1 728
Bijelo Polje	11 729	601	1 919	1 124	2 550	3 414	2 121
Budva	4 266	293	838	441	891	1 090	713
Cetinje	2 998	145	468	288	593	872	632
Danilovgrad	3 884	194	604	405	837	1 137	707
Herceg Novi	6 229	348	1 030	642	1 305	1 774	1 130
Kolašin	1 721	81	239	147	354	534	366
Kotor	4 576	300	747	440	956	1 309	824
Mojkovac	1 921	79	240	171	448	610	373
Nikšić	16 594	888	2 661	1 573	3 558	4 834	3 080
Plav	3 583	169	490	357	805	1 084	678
Pljevlja	5 862	233	774	562	1 281	1 838	1 174
Plužine	581	20	75	46	134	172	134
Podgorica	45 667	2 649	7 967	4 658	9 931	12 630	7 832
Rožaje	7 271	417	1 212	781	1 679	1 936	1 246
Šavnik	373	11	55	37	89	102	79
Tivat	3 025	185	567	311	589	823	550
Ulcinj	4 718	238	726	453	960	1 431	910
Žabljak	653	26	101	58	139	187	142
Crna Gora	145 126	7 899	23 809	14 406	31 266	41 371	26 375

Ukupno djece u %	%					
	0	1-3	4-5	6-9	10-14	15-17
100	4.5	14.4	8.9	22.1	30.8	19.3
100	5.3	16.5	9.9	21.1	28.7	18.3
100	5.2	15.4	9.8	21.6	28.5	19.5
100	5.1	16.4	9.6	21.7	29.1	18.1
100	6.9	19.6	10.3	20.9	25.6	16.7
100	4.8	15.6	9.6	19.8	29.1	21.1
100	5.0	15.6	10.4	21.5	29.3	18.2
100	5.6	16.5	10.3	21.0	28.5	18.1
100	4.7	13.9	8.5	20.6	31.0	21.3
100	6.6	16.3	9.6	20.9	28.6	18.0
100	4.1	12.5	8.9	23.3	31.8	19.4
100	5.4	16.0	9.5	21.4	29.1	18.6
100	4.7	13.7	10.0	22.5	30.3	18.9
100	4.0	13.2	9.6	21.9	31.4	20.0
100	3.4	12.9	7.9	23.1	29.6	23.1
100	5.8	17.4	10.2	21.7	27.7	17.2
100	5.7	16.7	10.7	23.1	26.6	17.1
100	2.9	14.7	9.9	23.9	27.3	21.2
100	6.1	18.7	10.3	19.5	27.2	18.2
100	5.0	15.4	9.6	20.3	30.3	19.3
100	4.0	15.5	8.9	21.3	28.6	21.7
100	5.4	16.4	9.9	21.5	28.5	18.2

Tabela 4: Djeca prema nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti, Popis 2011.

Opština	Ukupno	Crnogorci	Srbi	Muslimani	Bošnjaci
Andrijevica	1 119	408	642	1	-
Bar	9 485	4 391	2 160	810	662
Berane	8 871	2 300	3 420	523	1 733
Bijelo Polje	11 729	2 112	3 735	1 614	3 702
Budva	4 266	2 230	1 383	25	21
Cetinje	2 998	2 742	91	2	-
Danilovgrad	3 884	2 564	972	3	-
Herceg Novi	6 229	2 235	2 760	20	9
Kolašin	1 721	1 064	539	3	-
Kotor	4 576	2 320	1 335	15	2
Mojkovac	1 921	1 182	621	-	2
Nikšić	16 594	10 634	3 662	89	38
Plav	3 583	202	484	183	1 899
Pljevlja	5 862	1 543	3 152	315	388
Plužine	581	161	380	-	-
Podgorica	45 667	25 052	9 449	1 236	1 138
Rožaje	7 271	95	210	295	6 230
Šavnik	373	204	156	-	-
Tivat	3 025	1 046	920	21	28
Ulcinj	4 718	558	192	2 975	98
Žabljak	653	329	278	1	-
Crna Gora	38 468	14 183	11 431	2 975	6 118

Albanci	Hrvati	Romi	Egipćani	Ne želi da se izjasni	Ostali
-	-	-	-	45	23
493	16	112	12	604	225
14	8	322	101	357	93
23	7	162	-	253	121
18	14	17	71	351	136
1	-	48	-	85	29
3	7	5	-	282	48
7	49	115	15	882	137
-	-	-	-	85	30
28	216	44	41	453	122
-	-	7	-	89	20
26	14	242	237	1 429	223
776	-	-	-	25	14
3	-	7	-	402	52
-	-	-	-	40	-
2 634	39	2 072	369	2 949	729
350	-	-	40	20	31
-	-	-	-	9	4
38	335	19	164	356	98
3 349	1	78	32	111	101
-	-	-	-	35	10
549	45	661	184	1 695	627

Tabela 5: Djeca prema nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti i polu, Popis 2011.

Pol	Starost	Ukupno	Crnogorci	Srbi	Muslimani
Muško	0	4 064	1 781	918	127
	1	4 231	1 823	1 007	181
	2	4 179	1 831	943	165
	3	4 111	1 832	944	156
	4	3 776	1 626	890	148
	5	3 762	1 566	908	145
	6	3 817	1 693	917	121
	7	3 941	1 725	971	147
	8	4 282	1 890	1 031	141
	9	4 214	1 842	1 037	155
	10	4 254	1 891	1 033	169
	11	4 068	1 797	1 082	169
	12	4 298	1 876	1 123	157
	13	4 363	1 919	1 178	166
	14	4 406	1 894	1 216	181
	15	4 691	1 976	1 369	159
	16	4 507	1 925	1 356	151
	17	4 403	1 958	1 250	149

Bošnjaci	Albanci	Hrvati	Romi	Egipćani	Ne želi da se izjasni	Ostali
477	181	26	114	38	320	82
459	202	18	109	41	319	72
491	190	22	122	34	319	62
475	212	18	107	39	265	63
416	176	28	100	31	284	77
451	222	16	108	40	238	68
453	191	14	93	26	239	70
456	213	17	85	35	220	72
502	238	18	94	36	263	69
491	230	17	96	37	245	64
479	228	20	103	27	245	59
396	227	15	94	26	196	66
488	240	13	63	37	239	62
432	270	15	84	27	199	73
480	237	20	97	23	193	65
492	263	24	78	23	238	69
411	253	30	78	34	204	65
442	244	28	60	27	186	59

Nastavak tabele 5: Djeca prema nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti i polu, Popis 2011.

Pol	Starost	Ukupno	Crnogorci	Srbi	Muslimani
Žensko	0	3 835	1 659	826	137
	1	3 823	1 669	867	133
	2	3 771	1 611	911	140
	3	3 694	1 623	881	127
	4	3 466	1 482	847	117
	5	3 402	1 500	805	109
	6	3 512	1 513	908	124
	7	3 699	1 590	915	139
	8	3 855	1 679	955	147
	9	3 946	1 733	968	163
	10	4 019	1 778	1 017	142
	11	3 828	1 682	962	136
	12	3 994	1 765	1 029	157
	13	4 039	1 779	1 047	165
	14	4 102	1 831	1 062	155
	15	4 372	1 961	1 124	169
	16	4 276	1 863	1 144	156
17	4 126	1 809	1 100	151	

Bošnjaci	Albanci	Hrvati	Romi	Egipćani	Ne želi da se izjasni	Ostali
450	211	25	106	34	315	72
450	180	27	103	33	296	65
427	182	20	105	29	278	68
385	186	18	95	30	287	62
397	176	15	91	29	254	58
400	188	16	94	25	234	31
383	179	15	89	31	221	49
434	194	22	91	29	234	51
434	194	16	92	26	262	50
474	205	17	70	30	227	59
441	214	30	97	27	224	49
398	236	17	75	29	233	60
415	227	13	91	28	218	51
402	224	21	78	18	236	69
430	240	20	65	25	223	51
431	257	16	75	31	244	64
456	226	24	82	23	229	73
452	227	15	66	24	235	47

Tabela 6: Djeca starosti 6-17 godina prema pohađanju škole po opštinama, Popis 2011.

Opština	Ukupno djeca starosti 6-17 godina	Ne pohađaju školu	Pohađaju školu	%	
				Ne pohađaju školu	Pohađaju školu
Crna Gora	99 012	5 313	93 699	5%	95%
Andrijevica	808	45	763	6%	94%
Bar	6 470	301	6 169	5%	95%
Berane	6 167	428	5 739	7%	93%
Bijelo Polje	8 085	438	7 647	5%	95%
Budva	2 694	111	2 583	4%	96%
Cetinje	2 097	65	2 032	3%	97%
Danilovgrad	2 681	85	2 596	3%	97%
Herceg Novi	4 209	170	4 039	4%	96%
Kolašin	1 254	46	1 208	4%	96%
Kotor	3 089	103	2 986	3%	97%
Mojkovac	1 431	50	1 381	3%	97%
Nikšić	11 472	533	10 939	5%	95%
Plav	2 567	152	2 415	6%	94%
Pljevlja	4 293	151	4 142	4%	96%
Plužine	440	17	423	4%	96%
Podgorica	30 393	2 080	28 313	7%	93%
Rožaje	4 861	302	4 559	6%	94%
Šavnik	270	15	255	6%	94%
Tivat	1 962	96	1 866	5%	95%
Ulcinj	3 301	113	3 188	3%	97%
Žabljak	468	12	456	3%	97%

Tabela 6a: Dječaci starosti 6-17 godina prema pohađanju škole po opštinama, Popis 2011.

Opština	Ukupno dječaci starosti 6-17 godina	Ne pohađaju školu	Pohađaju školu
Crna Gora	51 244	2 747	48 497
Andrijevica	392	21	371
Bar	3 369	150	3 219
Berane	3 224	200	3 024
Bijelo Polje	4 155	229	3 926
Budva	1 419	64	1 355
Cetinje	1 084	37	1 047
Danilovgrad	1 421	45	1 376
Herceg Novi	2 180	95	2 085
Kolašin	614	21	593
Kotor	1 587	54	1 533
Mojkovac	750	32	718
Nikšić	5 888	281	5 607
Plav	1 322	77	1 245
Pljevlja	2 143	88	2 055
Plužine	220	9	211
Podgorica	15 872	1 114	14 758
Rožaje	2 547	111	2 436
Šavnik	130	7	123
Tivat	1 013	56	957
Ulcinj	1 691	53	1 638
Žabljak	223	3	220

Tabela 6b: Djevojčice starosti 6-17 godina prema pohađanju škole po opštinama, Popis 2011.

Opština	Ukupno djevojčice starosti 6-17 godina	Ne pohađaju školu	Pohađaju školu
Crna Gora	47 768	2 566	45 202
Andrijevica	416	24	392
Bar	3 101	151	2 950
Berane	2 943	228	2 715
Bijelo Polje	3 930	209	3 721
Budva	1 275	47	1 228
Cetinje	1 013	28	985
Danilovgrad	1 260	40	1 220
Herceg Novi	2 029	75	1 954
Kolašin	640	25	615
Kotor	1 502	49	1 453
Mojkovac	681	18	663
Nikšić	5 584	252	5 332
Plav	1 245	75	1 170
Pljevlja	2 150	63	2 087
Plužine	220	8	212
Podgorica	14 521	966	13 555
Rožaje	2 314	191	2 123
Šavnik	140	8	132
Tivat	949	40	909
Ulcinj	1 610	60	1 550
Žabljak	245	9	236

Tabela 7: Djeca starosti 6-17 godina prema pohađanju škole po pojedinačnim godinama starosti, Popis 2011.

Starost lica	Ukupno	Ne pohađaju školu	Pohađaju školu
6	7 329	1 775	5 554
7	7 640	349	7 291
8	8 137	259	7 878
9	8 160	214	7 946
10	8 273	230	8 043
11	7 896	217	7 679
12	8 292	223	8 069
13	8 402	257	8 145
14	8 508	278	8 230
15	9 063	396	8 667
16	8 783	507	8 276
17	8 529	608	7 921

Tabela 7a: Dječaci starosti 6-17 godina prema pohađanju škole po pojedinačnim godinama starosti, Popis 2011.

Starost lica	Ukupno	Ne pohađaju školu	Pohađaju školu
6	3 817	994	2 823
7	3 941	189	3 752
8	4 282	149	4 133
9	4 214	124	4 090
10	4 254	114	4 140
11	4 068	103	3 965
12	4 298	112	4 186
13	4 363	130	4 233
14	4 406	156	4 250
15	4 691	174	4 517
16	4 507	232	4 275
17	4 403	270	4 133

Tabela 7b: Djevojčice starosti 6-17 godina prema pohađanju škole po pojedinačnim godinama starosti, Popis 2011.

Starost lica	Ukupno	Ne pohađaju školu	Pohađaju školu
6	3 512	781	2 731
7	3 699	160	3 539
8	3 855	110	3 745
9	3 946	90	3 856
10	4 019	116	3 903
11	3 828	114	3 714
12	3 994	111	3 883
13	4 039	127	3 912
14	4 102	122	3 980
15	4 372	222	4 150
16	4 276	275	4 001
17	4 126	338	3 788

Tabela 8: Djeca starosti 6-17 godina prema poznavanju rada na računaru i opštinama, Popis 2011.

Opština	Ukupan broj djece	Mlađi od 15 godina	Ukupan broj djece starosti 15-17 god.	Kompjuterski pismena lica	Lica koja djelimično poznaju rad na računaru	Lica koja ne poznaju rad na računaru	Bez odgovora
Crna Gora	145 126	118 751	26 375	18 133	6 053	1 661	528
Andrijevica	1 119	903	216	110	74	29	3
Bar	9 485	7 745	1 740	1 302	363	47	28
Berane	8 871	7 143	1 728	979	507	211	31
Bijelo Polje	11 729	9 608	2 121	1 364	537	191	29
Budva	4 266	3 553	713	578	93	16	26
Cetinje	2 998	2 366	632	447	154	16	15
Danilovgrad	3 884	3 177	707	500	165	37	5
Herceg Novi	6 229	5 099	1 130	932	147	34	17
Kolašin	1 721	1 355	366	241	93	20	12
Kotor	4 576	3 752	824	652	138	15	19
Mojkovac	1 921	1 548	373	238	104	21	10
Nikšić	16 594	13 514	3 080	2 309	555	164	52
Plav	3 583	2 905	678	292	312	50	24
Pljevlja	5 862	4 688	1 174	925	186	46	17
Plužine	581	447	134	80	45	8	1
Podgorica	45 667	37 835	7 832	5 436	1 726	536	134
Rožaje	7 271	6 025	1 246	611	429	151	55
Šavnik	373	294	79	43	22	12	2
Tivat	3 025	2 475	550	453	66	21	10
Ulcinj	4 718	3 808	910	544	298	32	36
Žabljak	653	511	142	97	39	4	2

Tabela 8a: Djeca starosti 6-17 godina prema poznavanju rada na računaru i opštinama u %, Popis 2011.

Opština	Kompjuterski pismena lica	Lica koja djelimično poznaju rad na računaru	Lica koja ne poznaju rad na računaru	Bez odgovora
Crna Gora	69%	23%	6%	2%
Andrijevica	51%	34%	13%	1%
Bar	75%	21%	3%	2%
Berane	57%	29%	12%	2%
Bijelo Polje	64%	25%	9%	1%
Budva	81%	13%	2%	4%
Cetinje	71%	24%	3%	2%
Danilovgrad	71%	23%	5%	1%
Herceg Novi	82%	13%	3%	2%
Kolašin	66%	25%	5%	3%
Kotor	79%	17%	2%	2%
Mojkovac	64%	28%	6%	3%
Nikšić	75%	18%	5%	2%
Plav	43%	46%	7%	4%
Pljevlja	79%	16%	4%	1%
Plužine	60%	34%	6%	1%
Podgorica	69%	22%	7%	2%
Rožaje	49%	34%	12%	4%
Šavnik	54%	28%	15%	3%
Tivat	82%	12%	4%	2%
Ulcinj	60%	33%	4%	4%
Žabljak	68%	27%	3%	1%

Tabela 9: Djeca prema pohađanju škole po nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti

Nacionalna odnosno etnička pripadnost	Ukupno	Ne pohađaju školu	Pohađaju školu	%	
				Ne pohađaju školu	Pohađaju školu
Albanci	2 834	142	2 692	5%	95%
Bošnjaci	5 522	274	5 248	5%	95%
Crnogorci	22 386	813	21 573	4%	96%
Egipćani	358	166	192	46%	54%
Hrvati	231	9	222	4%	96%
Muslimani	1 865	108	1 757	6%	94%
Ne želi da se izjasni	2 667	113	2 554	4%	96%
Ostali	793	68	725	9%	91%
Romi	1 025	500	525	49%	51%
Srbi	13 563	554	13 009	4%	96%

Tabela 10: Djeca starosti 15-17 godina prema aktivnosti i po opštinama, Popis 2011.

Opštine	Ukupno	Aktivni	Neaktivni	Ostali	u %		
					Aktivni	Neaktivni	Ostali
Andrijevića	1 119	1	1 117	1	0.1	99.8	0.1
Bar	9 485	19	9 461	5	0.2	99.7	0.1
Berane	8 871	36	8 830	5	0.4	99.5	0.1
Bijelo Polje	11 729	32	11 691	6	0.3	99.7	0.1
Budva	4 266	8	4 256	2	0.2	99.8	-
Cetinje	2 998	11	2 983	4	0.4	99.5	0.1
Danilovgrad	3 884	14	3 869	1	0.4	99.6	-
Herceg Novi	6 229	6	6 222	1	0.1	99.9	-
Kolašin	1 721	10	1 711	-	0.6	99.4	-
Kotor	4 576	10	4 564	2	0.2	99.7	-
Mojkovac	1 921	4	1 915	2	0.2	99.7	0.1
Nikšić	16 594	22	16 570	2	0.1	99.9	-
Plav	3 583	33	3 544	6	0.9	98.9	0.2
Pljevlja	5 862	16	5 844	2	0.3	99.7	-
Plužine	581	2	579	-	0.3	99.7	-
Podgorica	45 667	148	45 489	30	0.3	99.6	0.1
Rožaje	7 271	39	7 224	8	0.5	99.4	0.1
Šavnik	373	5	368	-	1.3	98.7	-
Tivat	3 025	13	3 010	2	0.4	99.5	0.1
Ulcinj	4 718	13	4 696	9	0.3	99.5	0.2
Žabljak	653	1	652	-	0.2	99.8	-
Crna Gora	145 126	443	144 595	88	0.3	99.6	0.1

Tabela 11: Djeca prema aktivnosti i aktivnost lica prema zaposlenosti po opštinama, Popis 2011.

Opštine	Ukupno djeca	Ukupno aktivna djeca	Aktivna lica		Neaktivna lica			Ostali
			Nezaposleni	Zaposleni	Penzioneri	Studenti	Domaćice	
Andrijevića	1 119	1	1	-	-	205	9	1
Bar	9 485	19	8	11	-	1 668	48	5
Berane	8 871	36	31	5	-	1 560	127	5
Bijelo Polje	11 729	32	20	12	-	1 967	116	6
Budva	4 266	8	5	3	-	685	18	2
Cetinje	2 998	11	9	2	-	603	14	4
Danilovgrad	3 884	14	9	5	-	668	24	1
Herceg Novi	6 229	6	4	2	-	1 095	28	1
Kolašin	1 721	10	1	9	-	339	17	-
Kotor	4 576	10	3	7	-	799	13	2
Mojkovac	1 921	4	2	2	-	348	19	2
Nikšić	16 594	22	14	8	1	2 965	90	2
Plav	3 583	33	7	26	-	595	44	6
Pljevlja	5 862	16	4	12	2	1 132	22	2
Plužine	581	2	-	2	1	130	1	-
Podgorica	45 667	148	93	55	3	7 229	422	30
Rožaje	7 271	39	33	6	3	1 068	128	8
Šavnik	373	5	1	4	-	72	2	-
Tivat	3 025	13	4	9	1	516	18	2
Ulcinj	4 718	13	7	6	3	852	33	9
Žabljak	653	1	-	1	-	140	1	-
Crna Gora	145 126	443	256	187	14	24 636	1 194	88

Tabela 12: Djeca prema aktivnosti po starosti, Popis 2011.

Starost	Pol	Ukupno	Aktivni	Neaktivni	Ostali
15-17	Muško	13 601	260	13 302	39
15-17	Žensko	12 774	183	12 542	49
15	Muško	4 691	49	4 618	24
15	Žensko	4 372	30	4 315	27
16	Muško	4 507	88	4 409	10
16	Žensko	4 276	50	4 216	10
17	Muško	4 403	123	4 275	5
17	Žensko	4 126	103	4 011	12

Tabela 14: Djeca prema aktivnosti i nacionalnosti, Popis 2011.

Nacionalnost	Aktivnost		
	Ukupno	Muško	Žensko
Crnogorci	120	69	51
Srbi	81	51	30
Muslimani	28	14	14
Bošnjaci	65	25	40
Albanci	46	27	19
Hrvati	1	-	1
Romi	51	38	13
Egipćani	31	25	6
Ne želi da se izjasni	13	7	6
Ostali	7	4	3

Tabela 14a: Djeca prema zaposlenosti i nacionalnosti, Popis 2011.

Nacionalnost	Zaposleni		
	Ukupno	Muško	Žensko
Crnogorci	63	39	24
Srbi	39	25	14
Muslimani	10	6	4
Bošnjaci	12	8	4
Albanci	35	21	14
Hrvati	1	-	1
Romi	10	10	-
Egipćani	10	10	-
Ne želi da se izjasni	5	4	1
Ostali	2	2	-

Tabela 13: Djeca prema aktivnosti i aktivnost lica prema zaposlenosti po opštinama, Popis 2011.

Starost	Pol	Ukupno	Ukupno aktivna djeca	Aktivna lica		Neaktivna lica			Ostali
				Nezaposleni	Zaposleni	Penzioneri	Đaci	Domaćice	
15-17	Muško	13 601	260	135	125	7	12 788	507	39
15-17	Žensko	12 774	183	121	62	7	11 848	687	49
15	Muško	4 691	49	18	31	3	4 487	128	24
15	Žensko	4 372	30	16	14	-	4 134	181	27
16	Muško	4 507	88	50	38	-	4 221	188	10
16	Žensko	4 276	50	29	21	4	3 979	233	10
17	Muško	4 403	123	67	56	4	4 080	191	5
17	Žensko	4 126	103	76	27	3	3 735	273	12

Tabela 15: Djeca prema državljanstvu po opštinama, Popis 2011.

Opština	Djeca koja imaju državljanstvo:						Ukupno
	Crne Gore	Strane države	U proceduri sticanja crnogorskog državljanstva	Bez državljanstva	Bez odgovora		
Andrijevica	1 063	27	13	4	12	1 119	
	% 95.0%	2.4%	1.2%	0.4%	1.1%	100.0%	
Bar	8 443	591	131	228	92	9 485	
	% 89.0%	6.2%	1.4%	2.4%	1.0%	100.0%	
Berane	8 319	222	78	185	67	8 871	
	% 93.8%	2.5%	0.9%	2.1%	0.8%	100.0%	
Bijelo Polje	11 468	66	76	8	111	11 729	
	% 97.8%	0.6%	0.6%	0.1%	0.9%	100.0%	
Budva	3 547	471	100	73	75	4 266	
	% 83.1%	11.0%	2.3%	1.7%	1.8%	100.0%	
Cetinje	2 894	20	16	10	58	2 998	
	% 96.5%	0.7%	0.5%	0.3%	1.9%	100.0%	
Danilovgrad	3 690	96	38	33	27	3 884	
	% 95.0%	2.5%	1.0%	0.8%	0.7%	100.0%	
Herceg Novi	5 564	404	157	66	38	6 229	
	% 89.3%	6.5%	2.5%	1.1%	0.6%	100.0%	
Kolašin	1 668	23	4	6	20	1 721	
	% 96.9%	1.3%	0.2%	0.3%	1.2%	100.0%	
Kotor	4 280	152	39	56	49	4 576	
	% 93.5%	3.3%	0.9%	1.2%	1.1%	100.0%	
Mojkovac	1 877	11	4	2	27	1 921	
	% 97.7%	0.6%	0.2%	0.1%	1.4%	100.0%	

Opština	Djeca koja imaju državljanstvo:						Ukupno
	Crne Gore	Strane države	U proceduri sticanja crnogorskog državljanstva	Bez državljanstva	Bez odgovora		
Nikšić	15 887	191	151	146	219	16 594	
	% 95.7%	1.2%	0.9%	0.9%	1.3%	100.0%	
Plav	3 444	47	20	2	70	3 583	
	% 96.1%	1.3%	0.6%	0.1%	2.0%	100.0%	
Pljevlja	5 647	78	23	35	79	5 862	
	% 96.3%	1.3%	0.4%	0.6%	1.3%	100.0%	
Plužine	571	1	3	-	6	581	
	% 98.3%	0.2%	0.5%	-	1.0%	100.0%	
Podgorica	41 841	1 416	732	1 238	440	45 667	
	% 91.6%	3.1%	1.6%	2.7%	1.0%	100.0%	
Rožaje	6 865	112	62	17	215	7 271	
	% 94.4%	1.5%	0.9%	0.2%	3.0%	100.0%	
Šavnik	370	2	-	-	1	373	
	% 99.2%	0.5%	-	-	0.3%	100.0%	
Tivat	2 616	236	52	81	40	3 025	
	% 86.5%	7.8%	1.7%	2.7%	1.3%	100.0%	
Ulcinj	4 274	142	53	36	213	4 718	
	% 90.6%	3.0%	1.1%	0.8%	4.5%	100.0%	
Žabljak	640	4	1	-	8	653	
	% 98.0%	0.6%	0.2%	-	1.2%	100.0%	
Crna Gora	134 968	4 312	1 753	2 226	1 867	145 126	
	% 93.0%	3.0%	1.20%	1.5%	1.3%	100.0%	

Tabela 16: Državljanstvo djece prema nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti, Popis 2011.

Nacionalna odnosno etnička pripadnost	Ukupno	Djeca koja imaju državljanstvo:				Nema podataka
		Crne Gore	Strane države	U proceduri sticanja crnogorskog državljanstva	Bez državljanstva	
Ukupno	145 126	134 959	4 254	1 753	2 226	1 934
Crnogorci	63 372	61 447	444	444	433	604
Srbi	36 541	33 623	1 892	392	282	352
Muslimani	5 354	5 056	122	82	34	60
Bošnjaci	15 950	15 376	163	108	24	279
Albanci	7 763	7 172	217	107	58	209
Hrvati	706	674	20	4	-	8
Romi	3 250	1 587	425	344	852	42
Egipćani	1 082	321	271	133	347	10
Ne želi da se izjasni	8 862	8 138	329	113	125	157
Ostali	2 246	1 565	371	26	71	213

Tabela 16a: Državljanstvo djece prema nacionalnoj odnosno etničkoj pripadnosti u %, Popis 2011.

Nacionalna odnosno etnička pripadnost	Ukupno	Djeca koja imaju državljanstvo:				Nema podataka
		Crne Gore	Strane države	U proceduri sticanja crnogorskog državljanstva	Bez državljanstva	
Ukupno	100%	93%	3%	1%	2%	1%
Crnogorci	100%	97%	1%	1%	1%	1%
Srbi	100%	92%	5%	1%	1%	1%
Muslimani	100%	94%	2%	2%	1%	1%
Bošnjaci	100%	96%	1%	1%	-	2%
Albanci	100%	92%	3%	1%	1%	3%
Hrvati	100%	95%	3%	1%	-	1%
Romi	100%	49%	13%	11%	26%	1%
Egipćani	100%	30%	25%	12%	32%	1%
Ne želi da se izjasni	100%	92%	4%	1%	1%	2%
Ostali	100%	70%	17%	1%	3%	9%

Tabela 17: Nacionalna odnosno etnička struktura djece po opštinama, Popis 2011.

Opštine	Ukupno	Crnogorci	Srbi	Muslimani	Bošnjaci
Crna Gora	145 126	63 372	36 541	5 354	15 950
Andrijevića	1 119	408	642	1	-
Bar	9 485	4 391	2 160	810	662
Berane	8 871	2 300	3 420	523	1 733
Bijelo Polje	11 729	2 112	3 735	1 614	3 702
Budva	4 266	2 230	1 383	25	21
Cetinje	2 998	2 742	91	2	-
Danilovgrad	3 884	2 564	972	3	-
Herceg Novi	6 229	2 235	2 760	20	9
Kolašin	1 721	1 064	539	3	-
Kotor	4 576	2 320	1 335	15	2
Mojkovac	1 921	1 182	621	-	2
Nikšić	16 594	10 634	3 662	89	38
Plav	3 583	202	484	183	1 899
Pljevlja	5 862	1 543	3 152	315	388
Plužine	581	161	380	-	-
Podgorica	45 667	25 052	9 449	1 236	1 138
Rožaje	7 271	95	210	295	6 230
Šavnik	373	204	156	-	-
Tivat	3 025	1 046	920	21	28
Ulcinj	4 718	558	192	198	98
Žabljak	653	329	278	1	-

Albanci	Hrvati	Romi	Egipćani	Ne želi da se izjasni	Ostali
7 763	706	3 250	1 082	8 862	2 246
-	-	-	-	45	23
493	16	112	12	604	225
14	8	322	101	357	93
23	7	162	-	253	121
18	14	17	71	351	136
1	-	48	-	85	29
3	7	5	-	282	48
7	49	115	15	882	137
-	-	-	-	85	30
28	216	44	41	453	122
-	-	7	-	89	20
26	14	242	237	1 429	223
776	-	-	-	25	14
3	-	7	-	402	52
-	-	-	-	40	-
2 634	39	2 072	369	2 949	729
350	-	-	40	20	31
-	-	-	-	9	4
38	335	19	164	356	98
3 349	1	78	32	111	101
-	-	-	-	35	10

Tabela 17a: Nacionalna odnosno etnička struktura djece po opštinama u %, Popis 2011.

Opštine	Ukupno	Crnogorci	Srbi	Muslimani	Bošnjaci
Crna Gora	100%	44%	25%	4%	11%
Andrijevića	100%	36%	57%	-	-
Bar	100%	46%	23%	9%	7%
Berane	100%	26%	39%	6%	20%
Bijelo Polje	100%	18%	32%	14%	32%
Budva	100%	52%	32%	1%	-
Cetinje	100%	91%	3%	-	-
Danilovgrad	100%	66%	25%	-	-
Herceg Novi	100%	36%	44%	-	-
Kolašin	100%	62%	31%	-	-
Kotor	100%	52%	29%	-	-
Mojkovac	100%	62%	32%	-	-
Nikšić	100%	64%	22%	1%	-
Plav	100%	6%	14%	5%	53%
Pljevlja	100%	26%	54%	5%	7%
Plužine	100%	28%	65%	-	-
Podgorica	100%	55%	21%	3%	2%
Rožaje	100%	1%	3%	4%	86%
Šavnik	100%	55%	42%	-	-
Tivat	100%	35%	30%	1%	1%
Ulcinj	100%	12%	4%	4%	2%
Žabljak	100%	50%	43%	-	-

Albanci	Hrvati	Romi	Egipćani	Ne želi da se izjasni	Ostali
5%	-	2%	1%	6%	2%
-	-	-	-	-	51%
5%	-	1%	-	6%	2%
-	-	4%	1%	4%	1%
-	-	1%	-	2%	1%
-	-	-	2%	8%	3%
-	-	2%	-	3%	1%
-	-	-	-	7%	1%
-	1%	2%	-	14%	2%
-	-	-	-	5%	2%
1%	5%	1%	1%	10%	3%
-	-	-	-	5%	1%
-	-	1%	-	9%	1%
22%	-	-	-	1%	-
-	-	-	-	7%	1%
-	-	-	-	7%	-
6%	-	5%	1%	6%	2%
5%	-	-	1%	-	-
-	-	-	-	2%	1%
1%	11%	1%	5%	12%	3%
71%	-	2%	1%	2%	2%
-	-	-	-	5%	2%

Tabela 18: Nacionalna odnosno etnička struktura djece po polu, Popis 2011.

Pol	Starost	Ukupno	Crnogorci	Srbi	Muslimani	Bošnjaci
Muško	0	4 064	1 781	918	127	477
	1	4 231	1 823	1 007	181	459
	2	4 179	1 831	943	165	491
	3	4 111	1 832	944	156	475
	4	3 776	1 626	890	148	416
	5	3 762	1 566	908	145	451
	6	3 817	1 693	917	121	453
	7	3 941	1 725	971	147	456
	8	4 282	1 890	1 031	141	502
	9	4 214	1 842	1 037	155	491
	10	4 254	1 891	1 033	169	479
	11	4 068	1 797	1 082	169	396
	12	4 298	1 876	1 123	157	488
	13	4 363	1 919	1 178	166	432
	14	4 406	1 894	1 216	181	480
	15	4 691	1 976	1 369	159	492
	16	4 507	1 925	1 356	151	411
17	4 403	1 958	1 250	149	442	

Albanci	Hrvati	Romi	Egipćani	Ne želi da se izjasni	Ostali
181	26	114	38	320	82
202	18	109	41	319	72
190	22	122	34	319	62
212	18	107	39	265	63
176	28	100	31	284	77
222	16	108	40	238	68
191	14	93	26	239	70
213	17	85	35	220	72
238	18	94	36	263	69
230	17	96	37	245	64
228	20	103	27	245	59
227	15	94	26	196	66
240	13	63	37	239	62
270	15	84	27	199	73
237	20	97	23	193	65
263	24	78	23	238	69
253	30	78	34	204	65
244	28	60	27	186	59

Nastavak tabele 18: Nacionalna odnosno etnička struktura djece po polu, Popis 2011.

Pol	Starost	Ukupno	Crnogorci	Srbi	Muslimani	Bošnjaci
Žensko	0	3 835	1 659	826	137	450
	1	3 823	1 669	867	133	450
	2	3 771	1 611	911	140	427
	3	3 694	1 623	881	127	385
	4	3 466	1 482	847	117	397
	5	3 402	1 500	805	109	400
	6	3 512	1 513	908	124	383
	7	3 699	1 590	915	139	434
	8	3 855	1 679	955	147	434
	9	3 946	1 733	968	163	474
	10	4 019	1 778	1 017	142	441
	11	3 828	1 682	962	136	398
	12	3 994	1 765	1 029	157	415
	13	4 039	1 779	1 047	165	402
	14	4 102	1 831	1 062	155	430
	15	4 372	1 961	1 124	169	431
	16	4 276	1 863	1 144	156	456
17	4 126	1 809	1 100	151	452	

Albanci	Hrvati	Romi	Egipćani	Ne želi da se izjasni	Ostali
211	25	106	34	315	72
180	27	103	33	296	65
182	20	105	29	278	68
186	18	95	30	287	62
176	15	91	29	254	58
188	16	94	25	234	31
179	15	89	31	221	49
194	22	91	29	234	51
194	16	92	26	262	50
205	17	70	30	227	59
214	30	97	27	224	49
236	17	75	29	233	60
227	13	91	28	218	51
224	21	78	18	236	69
240	20	65	25	223	51
257	16	75	31	244	64
226	24	82	23	229	73
227	15	66	24	235	47

Tabela 19: Djeca prema maternjem jeziku i nacionalnosti, Popis 2011.

Nacionalnost	Maternji jezik								
	Ukupno	Crnogorski	Srpski	Bosanski	Albanski	Hrvatski	Romski	Ne želi da se izjasni	Ostalo
Crnogorci	63 372	44 615	14 677	8	109	3	29	2 065	1 866
Srbi	36 541	458	35 633	4	2	-	-	144	300
Muslimani	5 354	4 674	225	139	82	-	8	33	163
Bošnjaci	15 950	4 987	56	9 739	9	-	-	119	1 040
Albanci	7 763	416	42	56	7 178	1	-	14	56
Hrvati	706	310	24	-	-	263	-	32	77
Romi	3 250	184	136	-	277	-	2 629	7	17
Egipćani	1 082	46	39	-	983	-	3	2	9
Ne želi da se izjasni	8 862	807	2 257	14	38	3	5	5 412	326
Ostali	2 246	440	900	42	110	2	25	40	687

Tabela 20: Djeca prema vjeroispovijesti i nacionalnosti, Popis 2011.

Nacionalnost	Vjeroispovijest						
	Ukupno	Adventisti	Agnostici	Ateisti	Budisti	Hrišćani	Islamska
Crnogorci	63 372	40	28	584	4	144	1 616
Srbi	36 541	1	2	34	-	43	1
Muslimani	5 354	-	-	6	-	-	4 816
Bošnjaci	15 950	-	-	3	-	-	15 218
Albanci	7 763	2	-	2	-	11	4 573
Hrvati	706	-	-	14	-	-	-
Romi	3 250	-	-	-	-	-	1 674
Egipćani	1 082	-	-	-	-	2	573
Ne želi da se izjasni	8 862	8	-	14	-	9	155
Ostali	2 246	243	-	23	5	30	269

Nacionalnost	Vjeroispovijest						
	Jehovini svjedoci	Katolička	Muslimanska	Ne želi da se izjasni	Ostale	Pravoslavna	Protestanti
Crnogorci	11	1 139	1 480	919	583	56 817	7
Srbi	-	3	4	42	271	36 136	4
Muslimani	-	-	497	21	13	1	-
Bošnjaci	-	-	706	3	20	-	-
Albanci	1	1 973	1 175	13	11	2	-
Hrvati	-	667	-	13	5	5	2
Romi	5	2	968	56	260	267	-
Egipćani	-	-	493	5	6	-	3
Ne želi da se izjasni	3	125	96	3 783	33	4 636	-
Ostali	1	187	111	42	74	1 254	7

Tabela 21: Djeca prema poznavanju rada na računaru i nacionalnosti, Popis 2011.

Nacionalnost	Poznavanje rada na računaru				
	Ukupno	Kompjuterski pismena lica	Lica koja djelimično poznaju rad na računaru	Lica koja ne poznaju rad na računaru	Bez odgovora
Crnogorci	11 492	8 730	2 225	365	172
Srbi	7 343	5 238	1 618	363	124
Muslimani	935	542	271	100	22
Bošnjaci	2 684	1 453	856	289	86
Albanci	1 470	786	559	77	48
Hrvati	137	112	22	1	2
Romi	439	30	105	274	30
Egipćani	162	18	36	104	4
Ne želi da se izjasni	1 336	967	291	59	19
Ostali	377	257	70	29	21

Tabela 22: Djeca prema bračnom stanju i nacionalnosti, Popis 2011.

Nacionalnost	Pol	Ukupno	Bračno stanje				
			nema podataka	neoženjen/ neudata	oženjen/ udata	razveden/ razvedena	udovac/ udovica
Crnogorci	Dječaci	5 859	3	5 824	32	-	-
Srbi		3 975	4	3 944	27	-	-
Muslimani		459	1	455	3	-	-
Bošnjaci		1 345	-	1 338	7	-	-
Albanci		760	-	754	6	-	-
Hrvati		82	-	82	-	-	-
Romi		216	2	199	15	-	-
Egipćani		84	-	83	1	-	-
Ne želi da se izjasni		628	1	625	2	-	-
Ostali		193	-	191	2	-	-
Crnogorke		Djevojčice	5 633	4	5 572	56	1
Srpkinje	3 368		3	3 320	42	2	1
Muslimanke	476		1	465	10	-	-
Bošnjakinje	1 339		4	1 286	48	1	-
Albanke	710		2	694	13	1	-
Hrvatice	55		-	54	1	-	-
Romkinje	223		5	185	30	3	-
Egipćanke	78		1	69	8	-	-
Ne žele da se izjasne	708		1	703	4	-	-
Ostale	184		0	181	3	-	-

Tabela 23: Djeca prema stranom jeziku koji razumiju, pišu i čitaju, Popis 2011.

Nacionalnost	Ukupno	Strani jezik koji djeca razumiju, pišu i čitaju				
		engleski	ruski	francuski	italijanski	njemački
Crnogorci	14 401	8 767	1 686	953	2 555	440
Srbi	8 247	5 187	1 180	521	957	402
Muslimani	766	496	99	44	71	56
Bošnjaci	1 964	1 320	288	174	43	139
Albanci	1 115	734	19	34	103	225
Hrvati	173	122	1	4	41	5
Romi	60	23	5	3	7	22
Egipćani	21	8	1	2	-	10
Ne želi da se izjasni	1 589	989	194	111	251	44
Ostali	389	250	33	22	60	24